

**Správa slovenských jaskýň
Liptovský Mikuláš**

**VÝROČNÁ SPRÁVA
ZA ROK 2006**

Marec 2007

1. IDENTIFIKÁCIA ORGANIZÁCIE

Názov: Správa slovenských jaskýň

Sídlo: Hodžova 11, 031 01 Liptovský Mikuláš

Rezort: Ministerstvo životného prostredia SR

Riaditeľ: Ing. Jozef Hlaváč

Členovia vedenia: RNDr. Pavel Bella, PhD., vedúci úseku ochrany jaskýň, zástupca riaditeľa
Ing. Ľubica Nudzíková, vedúca úseku prevádzky jaskýň a marketingu
Ing. Jozef Peška, vedúci technicko-servisného úseku
Ing. Lýdia Jánošíková, vedúca ekonomického úseku
Ing. Peter Gažík, vedúci oddelenia výskumu, monitoringu a dokumentácie
RNDr. Ľudovít Gaál, vedúci oddelenia praktickej starostlivosti o jaskyne
správcovia sprístupnených jaskýň

Hlavné činnosti:

- ochrana a praktická starostlivosť o prírodné pamiatky – jaskyne v Slovenskej republike
- výskum, monitoring a dokumentácia jaskýň pre potreby ochrany prírody
- správa jaskýň ako vlastníctva Slovenskej republiky
- prevádzka sprístupnených jaskýň ako náučných lokalít
- výstavba a údržba objektov vstupných areálov a technickej infraštruktúry sprístupnených jaskýň
- environmentálna výchova, prezentácia a publicita jaskýň

2. POSLANIE A STREDNODOBÝ VÝHĽAD ORGANIZÁCIE

2.1. POSLANIE A HLAVNÉ ÚLOHY ORGANIZÁCIE V RÁMCI ŠTÁTNEJ OCHRANY PRÍRODY

Jaskyne sú súčasťou prírodného dedičstva Slovenskej republiky. Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny ustanovil všetky jaskyne za prírodné pamiatky, na ktoré sa podľa § 24 tohto zákona vzťahujú osobitné podmienky ochrany. Podľa novely Ústavy Slovenskej republiky z roku 2001 sú jaskyne vo vlastníctve štátu.

Správa slovenských jaskýň so sídlom v Liptovskom Mikuláši je odborná organizácia ochrany prírody a krajiny s celoštátnou pôsobnosťou v priamom riadení Ministerstva životného prostredia SR. Plní úlohy vzťahujúce sa na jaskyne v nadväznosti na § 24, ods. 20 a § 65, ods. 1 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

Podľa štatútu organizácie zo 7. 12. 2003 (č. 43/2003-5) je jej činnosť zameraná na správu všetkých jaskýň – prírodných pamiatok a národných prírodných pamiatok a na ich bezpečné a trvalo udržateľné využívanie. Zabezpečuje prevádzku 12 sprístupnených jaskýň (Belianska jaskyňa, Bystrianska jaskyňa, Demänovská ľadová jaskyňa, Demänovská jaskyňa slobody, Dobšinská ľadová jaskyňa, Dómica, Driny, Gombasecká jaskyňa, Harmanecká jaskyňa, Jasovská jaskyňa, Ochtinská aragonitová jaskyňa, Važecká jaskyňa). Vykonáva starostlivosť o priestory a zariadenia súvisiace s jej činnosťou a zabezpečuje ich údržbu. Podieľa sa aj na metodickom usmerňovaní starostlivosti o krasovú krajinu.

V nadväznosti na Ústavu Slovenskej republiky Ministerstvo životného prostredia SR v zmysle § 24, ods. 20 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny určilo za správcu jaskýň ako vlastníctva štátu Správu slovenských jaskýň (čl. 2, bod 5, písm. c) štatútu).

Správa slovenských jaskýň plní najmä tieto úlohy:

a) *na úseku ochrany a starostlivosti o jaskyne*

- zabezpečuje komplexnú odbornú starostlivosť o jaskyne a ich ekosystémy vrátane spracovávanía návrhov ochranných pásiem a označovania jaskýň,
- vykonáva, koordinuje a zabezpečuje výskum, prieskum a monitoring pre potreby ochrany prírody zameraný na poznanie, zachovanie alebo zlepšenie stavu jaskýň, limity a regulatívy ich využívania,
- hodnotí stav prírodných zložiek v jaskyniach, vplyv návštevnosti a iného využívania na jaskynné ekosystémy,
- vypracúva odborné podklady a stanoviská k žiadostiam o vyjadrenia, súhlasy a výnimky z podmienok ochrany pre orgány ochrany prírody a krajiny,
- vykonáva dohľad nad realizáciou povolených činností, opatrení a zásahov v podzemí i na povrchu dotýkajúcich sa jaskýň a nad dodržiavaním podmienok ich ochrany,
- vykonáva, koordinuje a zabezpečuje stráž prírody vo vzťahu k jaskyniam,

b) *na úseku prevádzky, sprístupňovania a iného využívania jaskýň v priamom riadení správy*

- zabezpečuje bezpečnú prevádzku a využívanie jaskýň v rámci ich únosného zaťaženia, zodpovedá za dodržiavanie predpisov upravujúcich podmienky povolenej činnosti v jaskyniach,
- zabezpečuje sprievodcovskú činnosť a jej odbornú úroveň v sprístupnených jaskyniach,
- zabezpečuje sprístupňovanie vybraných jaskýň,
- dobudováva, rozvíja a účelne využíva objekty prevádzky jaskýň,
- zabezpečuje podmienky pre výkon speleoterapie, rekondičných a klimatických pobytov vo vybraných jaskynných priestoroch,
- zabezpečuje rozvoj služieb pre návštevníkov jaskýň,

c) *na úseku správy jaskýň*

- v opodstatnených prípadoch a po prechádzajúcom súhlase ministerstva prenecháva jaskyne alebo ich časti do nájmu na ich využívanie na kultúrno-výchovné, liečebné a iné účely podľa osobitných predpisov,
- vedie právnu agendu týkajúcu sa správy jaskýň,

d) *na úseku dokumentácie a informačného systému*

- vypracúva podklady pre návrhy právnych predpisov alebo ich zmeny týkajúce sa ochrany jaskýň,
- vypracúva návrhy programov starostlivosti alebo programov záchrany jaskýň,
- zabezpečuje a vedie dokumentáciu výsledkov výskumu, prieskumu a monitoringu jaskýň,
- vedie a dopĺňa rezervačné knihy o jaskyniach,
- buduje informačný systém o ochrane a využívaní jaskýň,

c) *na úseku výchovy a propagácie*

- vykonáva výchovnú činnosť zameranú na ochranu jaskýň,
- zabezpečuje vydavateľskú, edično-propagačnú a publikačnú činnosť zameranú na ochranu, výskum, dokumentáciu a využívanie jaskýň,
- zabezpečuje prezentáciu výsledkov činnosti správy,

d) *na úseku znaleckej činnosti*

- vyčísluje spoločenské ohodnocovanie aragonitových a kalcitových sintrových foriem v jaskyniach a iných zložiek jaskynných ekosystémov, najmä vo vzťahu k negatívnym zásahom v jaskyniach.

Komplexný prístup k ochrane a praktickej starostlivosti o jaskyne si vyžaduje vedecké poznatky a odborné podklady. Keďže na Slovensku neexistuje žiadna iná odborná organizácia alebo inštitúcia, ktorá by sa z vedeckého a odborného hľadiska komplexne zaoberala touto problematikou, Správa slovenských jaskýň vykonáva a koordinuje aj výskum, monitoring a

dokumentáciu jaskýň, najmä s cieľom praktických aplikácií pre potreby ochrany prírody. Vo februári 2005 Správa slovenských jaskýň získala *Osvedčenie o spôsobilosti vykonávať výskumné a vývojové činnosti v celom rozsahu zamerania úseku ochrany jaskýň*, ktoré vydal minister školstva Slovenskej republiky.

Speleoterapia a ozdravovacie speleoklimatické pobyty v jaskyniach sa vykonávajú na základe medzirezortnej *Dohody o spolupráci v oblasti vykonávania speleoterapie* medzi Ministerstvom životného prostredia SR a Ministerstvom zdravotníctva SR z roku 1998 upravuje *Smernica MŽP SR č. 7/1999-4 na vykonávanie speleoterapeutických pobytov vo vyhradených priestoroch sprístupnených jaskýň* z 30. 9. 1999.

Na prevádzkovanie sprístupnených jaskýň ako náučných lokalít sa vzťahujú aj úlohy týkajúce sa praktickej realizácie *Koncepcie environmentálnej výchovy a vzdelávania* (uznesenie vlády SR č. 846/1997), ktorá bola vypracovaná v zmysle *Národného environmentálneho akčného programu* (uznesenie vlády SR č. 350/1996). Sprístupnené jaskyne majú dôležité poslanie v rámci aktivít environmentálnej výchovy, ich ročná návštevnosť v posledných rokoch pohybuje okolo 650- až 700-tisíc osôb.

Jaskyne Slovenského krasu, Ochtinská aragonitová jaskyňa a Dobšinská ľadová jaskyňa sú na základe bilaterálneho slovensko-maďarského nominačného projektu *Jaskyne Slovenského Aggtelekského krasu* zaradené do svetového prírodného dedičstva. Správa slovenských jaskýň podľa svojej pôsobnosti vykonáva a zabezpečuje súbor opatrení na ochranu slovenskej časti lokality svetového prírodného dedičstva Jaskyne Slovenského a Aggtelekského krasu v nadväznosti na *Program podpôr a koncepcií rozvoja lokalít, ktoré sú zapísané v zozname svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO* (uznesenie vlády SR č. 509/1996).

Správa slovenských jaskýň v rámci svojej činnosti spolupracuje najmä so Štátnou ochranou prírody a Slovenským múzeom ochrany prírody a jaskyniarstva, ako aj so Štátnym geologickým ústavom Dionýza Štúra a Slovenským hydrometeorologickým ústavom. Pri zabezpečovaní praktickej ochrany a starostlivosti, ako aj meračskej dokumentácii jaskýň úzko spolupracuje so Slovenskou speleologickou spoločnosťou – mimovládnu organizáciou združujúcou dobrovoľných jaskyniarov, ktorí vykonávajú speleologický prieskum na území Slovenskej republiky. Pri monitorovaní a ochrane netopierov sa spolupracuje so Skupinou pre ochranu netopierov.

Pri riešení viacerých špecifických výskumných a odborných úloh organizácia spolupracuje s viacerými mimorezortnými domácimi i zahraničnými inštitúciami, najmä z okolitých stredoeurópskych štátov (Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach, Prírodovedecká fakulta UK v Bratislave, Geologický ústav AV ČR v Prahe, Geologický ústav PAV vo Varšave, Geologický ústav Jagiellonskej univerzity v Krakove, Vroclavská univerzita, Agentúra ochrany prírody a krajiny Českej republiky, Speleologický inštitút v Budapešti, Správa Aggtelekského národného parku v Jósvalfő, Správa Národného parku Bukové hory v Egri v Maďarsku, Inštitút pre výskum krasu v Postojnej v Slovinsku a iné).

Na medzinárodnej úrovni Správa slovenských jaskýň zastupuje slovenské jaskyniarstvo v Medzinárodnej asociácii sprístupnených jaskýň (ISCA), v spolupráci so Slovenskou speleologickou spoločnosťou aj v Medzinárodnej speleologickej únii (UIS).

Medzinárodná asociácia sprístupnených jaskýň (ISCA). Celosvetová organizácia združujúca národné asociácie a odborné organizácie, ktoré zabezpečujú prevádzku, ochranu a propagáciu sprístupnených jaskýň, ako aj správy jednotlivých sprístupnených jaskýň a ich priaznivcov. Jej hlavným poslaním je koordinácia činností a výmena praktických skúseností pri zabezpečovaní prevádzky a ochrany sprístupnených jaskýň, spoločné postupy pri ich prezentácii a propagácii a iné aktivity týkajúce sa problematiky sprístupnených jaskýň.

Medzinárodná speleologická únia (UIS). Celosvetová organizácia združujúca národné speleologické asociácie a organizácie, ktoré zabezpečujú speleologický prieskum, výskum a

ochranu jaskýň. Jej hlavným poslaním je podpora rozvoja speleologických aktivít, koordinácia výskumu, monitoringu, dokumentácie, ochrany a speleologického prieskumu jaskýň pod garanciami odborných komisií, prezentácia výsledkov odborných činností i praktického speleologického prieskumu, propagácia jaskýň a speleológie.

2.2. PREDPOKLADANÝ VÝVOJ ORGANIZÁCIE A ROZVOJ AKTIVÍT

Činnosť organizácie sa profilovala od jej založenia v roku 1970. Od začiatku 90. rokov sa jej pôsobnosť vzťahovala na sprístupnené jaskyne, neskôr sa rozšírila aj na jaskyne vývojovo súvisiace so sprístupnenými jaskyňami. Od 1. 1. 2002 sa pôsobnosť organizácie rozšírila na všetky jaskyne v Slovenskej republike. V rámci predchádzajúceho dlhoročného vývoja sa prehodnotili viaceré možné smery zabezpečovania ochrany jaskýň a prevádzky sprístupnených jaskýň. Terajšia činnosť organizácie sa upriamuje na vykonávanie a rozvoj týchto aktivít, predovšetkým v nadväznosti na zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny:

- **Ochrana a praktická starostlivosť o jaskyne.** V štátnom záujme garantovať ochranu jaskýň v Slovenskej republike, ako aj vybraných lokalít zaradených do zoznamu svetového prírodného dedičstva. V spolupráci so Štátnou ochranou prírody SR realizovať program starostlivosti o svetové prírodné dedičstvo – jaskyne Slovenského krasu, Ochtinskú aragonitovú jaskyňu a Dobšinskú ľadovú jaskyňu. Príprava podkladov legislatívnych noriem a vyhlášok týkajúcich sa ochrany jaskýň v nadväznosti na zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny (návrhy na vyhlásenie ochranných pásiem ďalších ohrozených jaskýň, vyhlášky o verejnosti voľne dostupných jaskyniach a pod.). Pokračovať v postupnom vysporiadávaní vlastníckych vzťahov pozemkov v okolí vchodov a na povrchu nad sprístupnenými jaskyňami z hľadiska záujmov ochrany prírody. Priebežne a systematicky vykonávať kontrolu dodržiavania podmienok ochrany jaskýň, vrátane ich ochranných pásiem, a predkladania podnetov orgánom štátnej správy na riešenie nežiaducich situácií. Zabezpečiť uzatváranie vchodov do významných a ohrozených jaskýň a vykonávanie speleologickej strážnej služby v jednotlivých krasových územiach na Slovensku, najmä v spolupráci so Slovenskou speleologickou spoločnosťou.
- **Výskum a monitoring jaskýň.** Spracovávanie návrhov praktických ochranných opatrení si vyžaduje detailné poznanie prírodných zložiek, ich priestorových vzťahov a prírodných procesov v jaskynnom prostredí. Preto treba vykonávať monitorovanie klimatických a hydrologických procesov, ako aj geologický, geomorfologický, klimatický, hydrologický a biospeleologický výskum jaskýň s praktickými aplikáciami pre potreby ochrany a prevádzky jaskýň. V rámci geoekologického výskumu jaskýň treba na základe analýzy priestorovej štruktúry a dynamických procesov kategorizovať stabilitu jaskynných geosystémov a stanovenie limitov ich únosného využívania. Hydrologický monitoring sa upriamuje na hydrologické a hydrochemické procesy (podzemné vodné toky, priesakové atmosférické vody) z hľadiska vplyvu na sintrovú výplň a jaskynné geosystémy ako celok, speleoklimatický monitoring najmä na sledovanie klimatických zmien spôsobených návštevnosťou sprístupnených jaskýň a analýzu vplyvu na jaskynné geosystémy, čo v prípade potreby môže znamenať úpravu režimu ich prevádzky. Klimatický výskum je dôležitý aj z hľadiska ochrany zaľadnených jaskýň. Pokračovať treba v inventarizácii výskytu jaskynných živočíchov, vrátane analýzy negatívnych antropogénnych vplyvov na biotopy jaskynnej fauny. Od realizácie revízneho geologického a geomorfologického výskumu jaskýň s využitím moderných metód rádioizotopového datovania a paleomagnetického výskumu sedimentov závisí spresnenie

poznatkov o ich genéze, čo prispieva k zvyšovanej úrovni poznania vývoja krasu a jaskýň na Slovensku.

V nadväznosti na úpravu štatútu organizácie z roku 2001 treba uvedené aktivity podľa potreby čoraz viac realizovať aj vo vybraných neprístupných jaskyniach, prioritne v národných prírodných pamiatkach, a vytvoriť základnú kategorizáciu jaskýň na Slovensku z hľadiska prírodných hodnôt. Okrem toho treba vykonávať aj základný odborný speleologický prieskum novoobjavených jaskýň alebo skôr objavených jaskýň, v ktorých sa doteraz nerealizoval žiadny výskum, aby sa poznali ich hodnoty z hľadiska ochrany prírody.

Organizovanie sympózií, vedeckých konferencií a iných odborných podujatí zameraných na prezentáciu výsledkov výskumu, dokumentácie a ochrany krasu a jaskýň na Slovensku (v dvojročných cykloch sa od roku 1997 organizujú vedecké konferencie *Výskum, využívanie a ochrana jaskýň*). Aktívna účasť pracovníkov organizácie na podobných podujatiach organizovaných inými organizáciami, vrátane zahraničia, s cieľom prezentácie činnosti Správy slovenských jaskýň.

- **Dokumentácia a informačné systémy.** Budovanie dokumentácie a archivácia materiálov súvisiacich s ochranou a praktickou starostlivosťou o jaskyne pre potreby ochrany prírody. Podieľať sa na tvorbe počítačovej databázy centrálnej evidencie jaskýň na Slovensku (v spolupráci so Slovenským múzeom ochrany prírody a jaskyniarstva). Dobudovávať informačný systém organizácie z hľadiska počítačového spracovania dokumentačných fondov a zabezpečovania prevádzky jaskýň, vrátane ekonomickej agendy, predaja obchodného tovaru a zlepšenia sieťového prepojenia s centrom v sídle organizácie. Pokračovať v tvorbe digitálnej meračskej dokumentácie jaskýň a budovaní geografického informačného systému o významných jaskyniach so spracovaním aplikačných výstupov pre ich ochranu. Dotvorenie vybraných častí informačného systému organizácie ako integrálnej súčasť rezortného informačného systému Ministerstva životného prostredia SR.
- **Prevádzka, marketing a propagácia sprístupnených jaskýň.** Skvalitňovanie podmienok pre prevádzku a využívanie sprístupnených jaskýň. Inštalovať nové ozvučovacie systémy na podávanie cudzojazyčných výkladov pre návštevníkov v ďalších sprístupnených jaskyniach. Podieľať sa na vykonávaní a rozvoji speleoterapie v sprístupnených jaskyniach v súlade s potrebami ich ochrany a podmienkami bezpečnosti osôb v podzemí (v zmysle Bezpečnostného predpisu pre jaskyne SBÚ č. 3000/1975). Zabezpečiť ďalší rozvoj maloobchodného predaja vo vstupných areáloch sprístupnených jaskýň vo vzťahu k poskytovaniu základných služieb pre návštevníkov v zmysle platného štatútu organizácie, vrátane rozširovania sortimentu predajného tovaru (pamiatkové predmety, občerstvenie a pod.). Vydávanie prezentačných a populárno-náučných brožúr, pohľadníc, prospektov, plagátov a iných propagačných materiálov o sprístupnených jaskyniach na Slovensku. Zabezpečenie výroby rôznych pamiatkových predmetov viažucich sa na jaskyne. Rozšírenie sortimentu propagačných materiálov o sprístupnených jaskyniach. Prezentácia sprístupnených jaskýň na výstavách cestovného ruchu doma i v zahraničí.
- **Výstavba a údržba objektov a technických zariadení.** Pokračovať v doobudovaní vstupných areálov sprístupnených jaskýň z hľadiska súčasných prevádzkových potrieb a rozširovania poskytovaných služieb pre návštevníkov. Zrealizovať dostavbu vstupného areálu Belianskej jaskyne, Dobšinskej ľadovej jaskyne, Gombaseckej jaskyne, Demänovskej jaskyne slobody a jaskyne Driny. Priebežne zabezpečovať údržbu a inováciu technických zariadení v jaskyniach vo vzťahu k potrebám ochrany jaskýň a bezpečnosti návštevníkov (elektroinštalácia, telekomunikačné bezpečnostné a

ozvučovacie systémy). Vo viacerých sprístupnených jaskyniach vykonať rekonštrukciu prehliadových chodníkov na báze antikorózných materiálov.

- **Environmentálna výchova.** Koordinácia prevádzky sprístupnených jaskýň ako významných náučných lokalít s požiadavkami štátnej environmentálnej politiky. Zabezpečovanie údržby a aktualizácia náučných chodníkov na prístupových trasách k sprístupneným jaskyniam a v ich okolí. Rozšíriť programy environmentálnej výchovy v nadväznosti na prehliadku sprístupnených jaskýň. Vo vstupnom areáli Demänovskej jaskyne slobody vytvoriť informačné a náučné centrum ochrany prírody vrátane aktivít environmentálnej výchovy. Pokračovanie v organizovaní interných odborných školení a seminárov pre zamestnancov prevádzok sprístupnených jaskýň s cieľom prehĺbenia ich odborných znalostí pri vykonávaní sprievodcovskej a dozornej činnosti v jaskyniach. Organizovanie seminárov a školení pre členov speleologickej strážnej služby z radov Slovenskej speleologickej spoločnosti. Príprava a vydávanie náučných materiálov, vrátane filmových dokumentov pre potreby environmentálnej výchovy.
- **Edičná činnosť.** Pokračovať vo vydávaní časopisu Aragonit tematicky zameraného na problematiku ochrany, výskumu, dokumentácie a prevádzky jaskýň. Na základe dohody so Slovenským múzeom ochrany prírody a jaskyniarstva pokračovať vo vydávaní zborníka Slovenský kras. Zostavovanie a vydávanie zborníkov referátov z vedeckých konferencií organizovaných Správou slovenských jaskýň zaoberajúcich sa výskumom, ochranou a využívaním jaskýň.
- **Spolupráca s domácimi inštitúciami a organizáciami.** Pokračovať a prehĺbiť spoluprácu s odbornými organizáciami ochrany prírody a krajiny, vedeckými ústavmi, vysokoškolskými pracoviskami, organizáciami a agentúrami cestovného ruchu a mimovládnyimi organizáciami v rámci zabezpečovania výskumu, dokumentácie a praktickej ochrany jaskýň, environmentálnej výchovy, prezentácie jaskýň ako prírodných pamiatok a náučných lokalít, zavádzania informačných systémov a pod. Osobitnú pozornosť treba venovať spolupráci so Slovenskou speleologickou spoločnosťou v rámci zabezpečovania ochrany, praktickej starostlivosti a dokumentácii neprístupných jaskýň pre potreby ochrany prírody, ako aj so Skupinou pre ochranu netopieroc pri monitorovaní a ochrane netopierov.
- **Zahraničná spolupráca.** Pokračovanie a prehĺbenie vzájomnej spolupráce so speleologickými a ochranárskymi organizáciami, ako aj s vybranými výskumnými inštitúciami zaoberajúcimi sa výskumom krasu a jaskýň, najmä z okolitých stredoeurópskych štátov. Prezentácia jaskýň a aktivít slovenského jaskyniarstva v zahraničí, zapájanie sa do aktivít medzinárodných jaskyniarskych organizácií. Aktívne členstvo a prezentácia ochrany a prevádzky našich sprístupnených jaskýň v rámci aktivít Medzinárodnej asociácie sprístupnených jaskýň (ISCA). V spolupráci so Slovenskou speleologickou spoločnosťou zabezpečovanie činností vyplývajúcich z členstva slovenského jaskyniarstva v Medzinárodnej speleologickej únii (UIS).

V októbri 2005 Ministerstvo životného prostredia SR schválilo stratégiu rozvoja Správy slovenských jaskýň a strategické ciele jej rozvoja do roku 2015 vo vzťahu k potrebám ochrany prírody a krajiny na úseku ochrany a využívania jaskýň. Tento dokument zahŕňa a rozpracováva opatrenia na ďalší rozvoj komplexnej ochrany a praktickej starostlivosti o jaskyne na Slovensku v kontexte európskych až celosvetových trendov výskumu, monitoringu, optimálneho využívania, ochrany a prezentácie jaskýň.

Z hľadiska **dlhodobých vízií a strategických cieľov rozvoja organizácie** v rámci rezortu Ministerstva životného prostredia SR treba hlavnú pozornosť upriamiť na:

- ďalší rozvoj činností praktickej starostlivosti a ochrany jaskýň (dokončenie uzatvárania vchodov najvýznamnejších jaskýň a ich priebežná údržba, ukončenie projektovania a

- vyhlasovania ochranných pásiem ohrozených jaskýň, vyčistenie jaskýň od nebezpečných odpadov, rozšírenie speleologickej strážnej služby na celom území Slovenska a pod.),
- komplexnú starostlivosť o jaskyne svetového dedičstva a ich prezentáciu na verejnosti,
  - technologickú inováciu environmentálneho monitoringu jaskýň a realizáciu prvotných, resp. revízných inventarizačných výskumov najvýznamnejších jaskýň pre potreby ochrany prírody v kontexte najnovších metodologických postupov a vedeckých poznatkov, v prípade potreby spresniť podmienky ochrany jaskýň na základe odborných výsledkov,
  - dobudovanie úseku ochrany jaskýň z hľadiska zabezpečovania komplexného výskumu a monitoringu jaskýň pre potreby ochrany prírody a jeho začlenenie do medzinárodných programov výskumu, monitoringu a ochrany jaskýň,
  - dobudovanie národnej databázy jaskýň v spolupráci so Slovenským múzeom ochrany prírody a jaskyniarstva pre potreby ochrany prírody, vytvorenie geografického informačného systému o jaskyniach – národných prírodných pamiatkách s komplexnými a priestorovými databázami,
  - dobudovanie vstupných areálov a technickej infraštruktúry sprístupnených jaskýň (v jaskyniach situovaných v náročných horských polohách zabezpečiť prívody vody, vybudovať hygienické zariadenia a ČOV, inovovať technickú infraštruktúru v podzemí na báze nových technológií a antikoročných materiálov),
  - skvalitnenie marketingu a propagácie vo vzťahu k návštevnosti sprístupnených jaskýň (zo vstupného sa tvoria hlavné finančné prostriedky organizácie), rozvoj a skvalitnenie poskytovaných služieb pre návštevníkov,
  - sprístupňovanie ďalších jaskýň, ktoré majú náučné a estetické prezentačné hodnoty – podľa výskytu podzemných krasových javov zhodnotiť možnosti sprístupňovania jaskýň, najmä v oblastiach, kde sa sprístupnené jaskyne doteraz nenachádzajú,
  - zvýšenie povedomia verejnosti o potrebe ochrany jaskýň ako prírodného dedičstva rôznymi formami environmentálnej výchovy a masmediálnymi prezentáciami, budovanie informačných stredísk ochrany prírody pri sprístupnených jaskyniach, vybudovanie náučných chodníkov na prístupových trasách k niektorým verejnosti voľne prístupným jaskyniach, inštalácia náučných panelov pri verejnosti voľne prístupných jaskyniach a pod.

3. KONTRAKT ORGANIZÁCIE S ÚSTREDNÝM ORGÁNOM A JEHO POSLANIE

K O N T R A K T

uzavretý medzi

Ministerstvom životného prostredia SR a

Správou slovenských jaskýň na rozpočtované úlohy na rok 2006

Preambula

V súlade s uznesením vlády SR č. 1370 z 18. decembra 2002, sa uzatvára kontrakt medzi ústredným orgánom štátnej správy – MŽP SR a jej priamo riadenou príspevkovou organizáciou – SSJ. Predmetný kontrakt nie je zmluvou v zmysle právneho úkonu, ale plánovacím aktom, vymedzujúcim finančné a organizačné vzťahy medzi MŽP SR a SSJ.

I.

Účastníci kontraktu

Zadávatel':	Ministerstvo životného prostredia SR
Sídlo:	Námestie Ľudovíta Štúra 1, 812 35 Bratislava
Štaturárny zástupca:	Prof. RNDr. László Miklós, DrSc., minister

Bankové spojenie: Štátna pokladnica
Číslo účtu: 7000076103/8180
IČO: 678678

a

Riešiteľ: Správa slovenských jaskýň
Sídlo: Hodžova 11, 031 01 Liptovský Mikuláš
Štatutárny zástupca: Ing. Jozef Hlaváč, riaditeľ
Bankové spojenie: Štátna pokladnica
Číslo účtu: 7000071396/8180
IČO: 681792

II.

Trvanie kontraktu

Kontrakt sa uzaviera na obdobie od 1. januára 2006 do 31. decembra 2006.

III.

Platobné podmienky

- Objem prostriedkov určený na finančné krytie výdavkov úseku ochrany jaskýň sa stanovuje v súlade so Zákonom o štátnom rozpočte na rok 2006.
- Celková finančná čiastka predstavuje ..... 10 500,- tis. Sk, v tom:
bežný transfer predstavuje ..... 9 000,- tis. Sk
kapitálový transfer predstavuje ..... 1 500,- tis. Sk
- Zadávatel' si vyhradzuje právo znížiť sumu uvedenú v čl. III odst. 2 až o 10%. Desiat percentná suma predstavuje rezervu zadávateľa, ktorú môže použiť na pokrytie zníženia sumy rozpočtovanej vládou pre riešiteľa v dôsledku regulačných opatrení.
- V prípade, ak zníženie sumy uvedenej v čl. III. ods. 2 bude predstavovať menej ako 5 % dohodnutej ceny prác na dobu trvania kontraktu, riešiteľ bude riešiť úlohy bez zmeny plánu. Ak bude zníženie uvedenej sumy vyššie ako 5 %, účastnícke strany vypracujú dodatok ku kontraktu pozmeňujúci rozsah predmetu činnosti stanovený v čl. IV. kontraktu.
- Zadávatel' sa zaväzuje poskytnúť riešiteľovi pravidelné mesačné zálohy vo výške 1/12 celkového ročného objemu príspevku stanoveného v čl. III. odst. 2.

IV.

Predmet činnosti

- Predmet činnosti riešiteľa vychádza z plánu hlavných úloh úseku ochrany jaskýň v tématických oblastiach, ktoré tvoria prílohu kontraktu. Zároveň uvádzajú finančné krytie jednotlivých úloh, ako aj termíny ich plnenia a objem mzdových prostriedkov a odvodov do fondov vyčlenené na ich riešenie.

V.

Spôsob a termín vyhodnotenia kontraktov

- Priebežné hodnotenie plnenia úloh kontraktu sa uskutočnia formou kontrolného dňa raz za štvrtýrok najneskôr do 20. dňa nasledujúceho mesiaca po uplynutí príslušného štvrtýroka za účasti zástupcov zadávateľa a riešiteľa.
- Dokumentáciu ku kontrolným dňom tvoria protokoly o odovzdaní výsledkov za kontrolovaný štvrtýrok, resp. zápisy z kontrolných dní k jednotlivým úlohám. Na

kontrolnom dni sa prerokuje priebeh plnenia jednotlivých úloh a problémy spojené s ich plnením.

3. Plnenie úloh vyplývajúcich z kontraktu sa vyhodnotí po uplynutí doby trvania kontraktu formou kontrolného dňa najneskôr do 20. januára za účasti zástupcov zadávateľa a zodpovedných riešiteľov.
4. Dokumentácia potrebná k vyhodnoteniu kontraktu bude pozostávať z protokolov o odovzdaní výsledkov riešenia v IV. štvrťroku a zápisov z kontrolných dní za I. až III. štvrťrok 2006.

VI.

Práva a povinnosti zúčastnených strán

1. Ministerstvo životného prostredia SR (ďalej „MŽP SR“) sa zaväzuje:
  - zabezpečiť financovanie predmetu činnosti v zmysle schváleného príspevku čl. III. odst. v celoročnom rozsahu,
  - včas informovať riešiteľa o prípadných zmenách rozpočtu v oblasti financovania úloh.
  - MŽP SR má právo:
    - krátiť objem finančných prostriedkov na jednotlivé úlohy v rozsahu a termínoch, ktoré budú počas trvania kontraktu určené rozhodnutím vlády,
    - vykonávať priebežné kontroly plnenia úloh dohodnutých týmto kontraktom.
2. Správa slovenských jaskýň (ďalej „SSJ“) sa zaväzuje:
  - podľa stanovených termínov v protokole úloh vykonať úlohy dohodnuté týmto kontraktom,
  - dodržať celoročný rozpočet dohodnutý kontraktom a neprekročiť náklady stanovené na riešenie jednotlivých úloh,
  - včas informovať zadávateľa o prípadných problémoch, ktoré sa vyskytli v priebehu riešenia úloh,
  - z každého vydaného titulu odovzdať zadávateľovi 30 kusov. Odovzdanie a prebratie diela sa uskutoční formou záverečnej správy, prevzatím publikácií a podpísaním protokolu o prevzatí diela najneskôr do 15 dní od vydania posledného titulu. Zadávateľ je oprávnený skontrolovať predmet diela v jednotlivých stupňoch zhotovenia podľa dohodnutých kontrolných dní, ukončiť alebo pozastaviť riešenie úlohy, prípadne stanoviť zmenu úlohy.
5. SSJ má právo:
  - bezplatne získať od zadávateľa potrebné informácie, ktoré by pomohli pri plnení kontraktom stanovených úloh,
  - požadovať od zadávateľa, aby podľa povahy stanovených úloh vytvoril príslušné organizačné a technické podmienky na ich prezentáciu.

VII.

Zverejnenie kontraktu a verejný odpočet

3. Tento kontrakt zverejnia obidve zúčastnené strany na svojich internetových stránkach do 31. 1. 2006.
4. Verejný odpočet plnenia úloh kontraktu a zverejnenie finančnej správy sa uskutoční na základe výzvy zadávateľa v termíne ním stanovenom.

V Bratislave dňa 30. 12. 2005

minister
životného prostredia Slovenskej republiky

riaditeľ
Správy slovenských jaskýň

4. ČINNOSTI ORGANIZÁCIE A ICH NÁKLADY V ROKU 2006

Správa slovenských jaskýň vykonávala činnosť podľa Plánu hlavných úloh schváleného Ministerstvom životného prostredia SR.

4.1. OCHRANA A PRAKTICKÁ STAROSTLIVOSŤ O JASKYNE

- **Odborná spolupráca v procese prerokovania a vyhlasovania ochranných pásiem jaskýň.** V roku 2006 Krajské úrady životného prostredia vyhlásili ochranné pásma NPP Prepoštská jaskyňa a PP Malá drienčanská jaskyňa. Prerokovali sa návrhy ochranných pásiem NPP Demänovské jaskyne, NPP Brestovská jaskyňa, PP jaskyňa Burda a PP Ponická jaskyňa. Spracoval projekt ochranného pásma NPP jaskyňa Driny. Pripomienkové konanie je ukončené v prípade ochranných pásiem NPP Ochtinská aragonitová jaskyňa, NPP Krásnohorská jaskyňa, PP Brekovská jaskyňa a PP jaskyňa Burda. Pre požiadavky vlastníkov a iných organizácií nie je ukončené konanie v prípade ochranných pásiem NPP Gombasecká jaskyňa, NPP Važecká jaskyňa, NPP Demänovské jaskyne, PP Ponická jaskyňa a NPP Brestovská jaskyňa.
- Na základe nominačného projektu z roku 2006 boli v novembri 2007 **NPP Demänovské jaskyne zaradené do zoznamu medzinárodne významných mokradí Ramsarského dohovoru.** Novyhlásená ramsarská lokalita zahŕňa plochu 1448,71 ha, jej hranice zaberajú územie NPR Demänovská dolina a územie navrhovaného ochranného pásma NPP Demänovské jaskyne.
- **Uzatváranie a oprava uzáverov vchodov do jaskýň** – Jaskyňa mŕtvych netopierov (vchod Kladno), Demänovské jaskyne (Jaskyňa pod útesom, Údolná jaskyňa), Jaskyňa I. Textorisovej, Kryštálova jaskyňa, Riečna jaskyňa, Hladový prameň, Ufrľaná jaskyňa, jaskyňa Podbanište, Vianočná priepasť, Trstínska vodná priepasť, Kavečanská jaskyňa, jaskyňa Praslen, Marciho jaskyňa. Jelenia jaskyňa na Ohništi a Ponické prepadliská sa oplotili z bezpečnostných dôvodov.
- **Zabezpečenie speleologickej strážnej služby** (stráž prírody zameraná na jaskyne) v jednotlivých krasových územiach Slovenska v spolupráci so 46 členmi Slovenskej speleologickej spoločnosti, ktorí zaslali 267 hláseníek týkajúcich sa poškodenia uzáverov vchodov do jaskýň, znečistenia jaskýň, príľahlých ponorov a pod. Organizácia 6. seminára speleologickej strážnej služby v dňoch 13. – 14. 10. 2008 v Danišovciach pri Spišskej Novej Vsi (ochrana sintrovej výplne a archeologických nálezov v jaskyniach, koordinácia a zhodnotenie speleologickej strážnej služby za predchádzajúce obdobie).
- **Odstránenie odpadového materiálu z jaskýň** – odstránenie nebezpečného odpadu a sutiny z Konskej diery (Važecký kras, 160 m³) a Snežnej priepasti (Slovenský kras, 98 m³), o priebehu prác sa natočil aj dokumentárny film. Odpadový materiál sa odstránil aj z nesprístupnených častí Harmaneckej jaskyne, čiastočne aj z bočných častí Dobšinskej ľadovej jaskyne, z priepasti Artajama a z ponoru Domica po mimoriadnych zrážkach v júni 2006.
- **Údržba a doplnenie označenia jaskýň, označenie hraníc vyhlásených ochranných pásiem jaskýň** – označili sa ochranné pásma jaskyne Podbanište, Bystrianskej jaskyne a Čachtickej jaskyne, ako aj 5 jaskýň v Strážovských vrchoch.
- **Príprava podkladov pre vydávanie rozhodnutí orgánov ochrany prírody** – odborné stanoviská pre krajské úrady životného prostredia týkajúce sa speleologického, geologického, biologického a archeologického prieskumu v jaskyniach, stavebnej činnosti, ťažby nerastných surovín, poľnohospodárstva v okolí jaskýň.

4.2. VÝSKUM A ENVIRONMENTÁLNY MONITORING JASKÝŇ

- **Inventarizačný výskum jaskýň NPP Brestovská jaskyňa, NPP Snežná diera, NPP Obrovská priepasť a NPP Perlová jaskyňa pre potreby ochrany prírody.** V Brestovskej jaskyni sa realizoval geologický a geomorfologický výskum (mapovanie litologických a štruktúrno-tektonických pomerov, rekonštrukcia hydrografického vývoja jaskyne), hydrochemický výskum na posúdenie kvality priesakových a ponorných vôd, speleoklimatický výskum (rozlíšenie dynamických zón vo vstupnej časti jaskyne, v úsekoch pozdĺž vodného toku a v úsekoch nad podzemným vodným tokom) a biospeleologický výskum zameraný na terestrické článkonožce, vodnú mikrofaunu a monitoring netopierov (v podzemnom vodnom toku sa zistilo bohaté spoločenstvo zoobentosu, suchozemskú faunu tvorí niekoľko eutroglofilných a vzácných druhov chvostoskokov, koscov a bystruškovitých chrobákov, ktoré sú karpatskými endemitmi – v prípade druhu *Mesoniscus graniger* ide o najsevernejšiu lokalitu výskytu jaskynných terestrických rovnakonôžok v Európe). V Snežnej diere a Obrovskej priepasti sa vykonal geologický, geomorfologický a biospeleologický výskum. V Obrovskej priepasti spoločenstvo terestrických bezstavovcov tvoria najmä troglobiontné a eutroglofilné druhy, spomedzi ktorých je najvýznamnejší chvostoskok *Arrhopalites intermedius* – patrí medzi zriedkavé druhy a ide len o druhú lokalitu výskytu na Slovensku. Snežná diera predstavuje inverzné stanovište s výskytom prevažne povrchových chladnomilných západo-karpatských endemitov, najmä zo skupiny mnohonôžok. Pozoruhodný je aj nález pravdepodobne nového druhu šťúrika z rodu *Neobisium*. V Snežnej diere sa ďalej uskutočnili speleoklimatické merania vo vzťahu k podmienkam tvorby a udržiavania ľadovej výplne. V Perlovej jaskyni sa vykonal geologický a geomorfologický výskum, vrátane dokumentácie výskytu pozoruhodnej sintrovej výplne.
- **Geomorfologický výskum NPP Demänovské jeskyne** – doplnujúci geomorfologický výskum severnej časti Demänovskej ľadovej jaskyne (smerujúcej k Čiernej dolinke), ktorý spresnil a doplnil doterajšie poznatky o genéze Demänovského jaskynného systému (vývoj najsevernejšej, výverovej časti jaskynného systému v starších štvrtohorách, vývoj jaskynných priestorov v sifonálnych úsekoch pod bočnými svahovými dolinkami). Výsledky prispievajú k prezentácii prírodných hodnôt národnej prírodnej pamiatky, ako aj k rekonštrukcii vývoja krasu na severnej strane Nízkyh Tatier.
- **Biospeleologický výskum bezstavovcov NPP Demänovské jaskyne, NPP Milada, NPP Zvonivá jama a NPP Stratenská jaskyňa.** Vo vodných biotopoch väčšiny jaskýň sa zistil stygobiontný kôrovec *Niphargus tatrensis*, v jaskyni Milada sa hojne vyskytuje aj lastúrnik *Pisidium personatum*. V Demänovských jaskyniach sa pozornosť sústredila na hyporeál pozdĺž podzemného toku Demänovky, z ktorého sú známe nálezy intersticiálnych kôrovcov. V jaskynných jazierkach prevládajú chvostoskoky a juvenilné štádiá veslonôžok. V suchozemských spoločenstvách jaskýň sú zastúpené niektoré vzácne kavernikolné roztoče, chvostoskoky a troglofilné mnohonôžky. V parietálnej (stenovej) faune dominujú dvokrídlovce a motýle, ktoré jaskynné prostredie využívajú na prezimovanie. K najcennejším poznatkom o terestrickej faune patria znovupotvrdený výskyt vzácného jaskynného šťúrika *Neobisium slovacum* v priepasti Zvonivá jama, ako aj kavernikolného chrobáka *Duvalius bokori valyianus* a roztoča *Foveacheles troglodyta* – endemita Slovenského raja v Stratenskej jaskyni.
- **Hydrografické pomery a chemizmus vôd NPP Demänovské jaskyne vo vzťahu k ročným zmenám hydrologických procesov a ochrane podzemných vôd.** Sledoval a vyhodnotil sa charakter chemizmu vôd Demänovského jaskynného systému a ich agresívnych vlastností voči kalcitu a dolomitu v závislosti od ich polohy v rámci

jaskynného systému, migračnej rýchlosti a niektorých ďalších podmienok. Z Demänovskej jaskyne slobody, Demänovskej ľadovej jaskyne, jaskyne Okno, Suchej jaskyne, jaskyne Beníková, Demänovskej jaskyne mieru a z povrchového toku Demänovky sa počas roka odoberali vzorky vody v štyroch postupných cykloch. Doterajšie výsledky potvrdili dynamiku chemického zloženia vôd, ktorá je rozdielna pre jednotlivé odberné miesta, ako aj pre jednotlivé chemické ukazovatele. Začiatkom apríla 2006 sa stopovacou skúškou dokázalo hydrologické spojenie vôd ponárajúcich sa v Pustej dolinke s občasným vodným tokom za Brichtovou sieňou v Demänovskej jaskyne slobody. V novembri počas nízkych stavov Demänovky sa identifikovali nové miesta prestupov jej povrchových vôd do podzemia.

- **Geofyzikálny prieskum predpokladaných podzemných priestorov medzi jaskynným systémom Milada – Bezodná ľadnica a jaskyňou Vass Imre v Maďarsku, realizácia stopovacej skúšky prúdenia cezhraničných podzemných vôd.** Začiatkom júna 2006 sa uskutočnila stopovacia skúška, ktorá preukázala hydraulické prepojenie vôd podzemného toku jaskyne Milada s vodami Bezodnej ľadnice, Kečovskej vyvieračky a Tretej kečovskej vyvieračky. Negatívny výsledok stopovacej skúšky na slovenskej strane sa zistil pri Druhej kečovskej vyvieračke. Stopovacia skúška nepotvrdila hydrologické prepojenie vôd jaskyne Milada s vodami jaskyne Vass Imre ani prameňmi Babot-kút a Szabó-kút na maďarskej strane. Stopovacia látka (bakteriofágy) sa v Maďarsku identifikovala len vo vodách vyvieračky v Jósfafo. Z tohto dôvodu sa na jeseň uskutočnili geofyzikálne práce zamerané na zistenie smeru neznámych podzemných chodieb jaskyne Vass Imre na území Aggtelekského národného parku. Práce preukázali ich smer k slovenským hraniciam, t. j. k ponorom severovýchodne od Milady. Overenie spojenia týchto ponorov s jaskyňou Vass Imre sa plánuje na jar 2007 ďalšou stopovacou skúškou. Všetky získané výsledky budú využité v projektovaní spoločného ochranného pásma jaskyne Milada na Slovensku a Vass Imre v Maďarsku.
- **Speleoklimatický výskum zaľadnených jaskýň pre potreby ich ochrany a prevádzky – NPP Dobšinská ľadová jaskyňa, NPP Demänovská ľadová jaskyňa.** V rámci dlhodobých pozorovaní sa v Dobšinskej ľadovej jaskyni kontinuálne zaznamenávajú základné parametre mikroklímy (teplota, relatívna vlhkosť, rosný bod a prúdenie vzduchu – v zaľadnených i nezaľadnených častiach jaskyne), ako aj teplotné zmeny povrchu horniny, stropných ľadových útvarov a podlahového ľadu, ako aj jeho sezónne prírastky, resp. úbytky. V Demänovskej ľadovej jaskyni sa v termodynamicky odlišných častiach jaskyne kontinuálne zaznamenávajú teplotné a vlhkosťné parametre jej mikroklímy, teplota horninového plášťa a vertikálne zmeny teploty ľadu, vrátane sezónnych zmien ľadových výplní. Najnovšie výsledky sa prezentovali na 2. medzinárodnom workshope o ľadových jaskyniach v máji 2006 v Demänovskej Doline. Vo vzťahu k dlhodobým pozorovaniam klimatických pomerov v zaľadnených jaskyniam sa vypracoval projekt na nový integrovaný monitorovací systém, ktorý umožní kvalitnejšie a detailnejšie zaznamenávať a analyzovať zmeny klimatických ukazovateľov v jaskyniach a ich okolí.
- **Hydrologický a hydrochemický monitoring ramsarskej lokality NPP jaskyňa Domica.** Dlhodobé sledovanie kvalitatívnych a kvantitatívnych parametrov podzemného toku Styx a Domického potoka pokračovalo v roku 2006 expedičnými odbermi vzoriek vody, kontinuálnym meraním mernej elektrickej vodivosti, teploty vody a kolísaním vodnej hladiny, ako aj expedičným meraním multifunkčnou sondou Horiba. Monitoring potvrdil zhoršenie kvality vôd (vyššie hodnoty $CHSK_{Mn}$, amónnych iónov, mikrobiologických ukazovateľov a zákalu) na počiatku prietokových vln, keď sa do systému dostávajú nežiadúce komponenty z povrchu povodia jaskyne. Aktivita Styxu bola v porovnaní s poslednými rokmi vysoká, jeho prietoky sa zaznamenávali až do polovice októbra. Koncom novembra sa v jaskyni začala inštalácia nového monitorovacieho

systemu s diaľkovým prenosom dát do centra organizácie v Liptovskom Mikuláši, ktorý je v súčasnosti v testovacej prevádzke.

- **Hydrologický, hydrochemický a speleoklimatický monitoring NPP Gombasecká jaskyňa.** Dlhodobu sa sleduje charakter vôd Čierneho potoka a občasných vôd v Suchej chodbe. Výsledky štyroch expedičných odberov vzoriek vôd spolu s kontinuálnym záznamom mernej elektrickej vodivosti a teploty vody preukázali jej pomerne dobrú kvalitu. Zvýšené zákalové stavy a mikrobiologické znečistenie pretrvávali počas jarného topenia snehu a privalových letných zrážok. V I. polroku 2006 vysoké prietoky vôd v Suchej chodbe dvakrát obmedzili prevádzku jaskyne a poškodili časť monitorovacieho zariadenia. V decembri sa začala inštalácia nového monitorovacieho systému s automatickým zberom a prenosom dát do centra organizácie v Liptovskom Mikuláši, ktorý je v súčasnosti v testovacej prevádzke.
- **Monitoring kvality podzemných vôd v jaskynných systémoch ovplyvňovaných negatívnymi poľnohospodárskymi aktivitami v navrhovaných ochranných pásmach jaskýň: Ponická jaskyňa – Oravecká vyvieračka, Prepadlé – vyvieračka Teplica pri Važeckej jaskyni.** Monitorovanie chemizmu vôd obidvoch lokalít preukázalo vplyv poľnohospodárskej činnosti na ich kvalitu. Z chemických ukazovateľov v prípade Oraveckej vyvieračky sa vo vode preukázali zvýšené obsahy dusičnanov, ktoré pretrvávali počas celého roka. Mikrobiologické znečistenie bolo dominantné počas topenia snehu. Ostatné ukazovatele znečistenia vrátane organochlórovaných pesticídov boli v norme. V prípade ponorov v Priepadlách sa identifikoval zvýšený obsah organických látok (CHSK_{Mn}) a mikrobiologického znečistenia. Podobne vo vyvieračke Teplica dominovalo mikro-biologické znečistenie, ktorého intenzita bola úmerná jej výdatnosti. Obsahy organochlórovaných pesticídov a dusičnanov boli na obidvoch lokalitách Važeckého krasu nízke.
- **Speleoklimatický monitoring NPP Harmanecká jaskyňa pre potreby jej ochrany a prevádzky.** Od roku 2004 sa zaznamenávali základné parametre ovzdušia na vybraných miestach v podzemí, ako aj na povrchu pri vchode do jaskyne. Vplyv vonkajšej klímy na ročný chod základných klimatických ukazovateľov jaskynného ovzdušia sa prejavuje vo vstupných, ako aj v zadných častiach jaskyne, ktoré komunikujú s povrchom úzkymi štrbinami vytvorenými pozdĺž tektonických porúch. Súčasne sa sledoval vplyv návštevnosti na speleoklimatické zmeny – porovnanie so speleoklimatickými pomermi zaznamenanými v roku 2004 a I. polroku 2005 v čase zatvorenia jaskyne počas výstavby nového vstupného areálu.
- **Vybudovanie informačného systému monitoringu na automatizované spracovávanie, vyhodnocovanie, archiváciu a prezentáciu údajov z environmentálneho monitoringu jaskýň.** V I. štvrtroku 2006 sa spracoval projekt na automatizované spracovávanie, vyhodnocovanie, archiváciu a prezentáciu údajov z environmentálneho monitoringu jaskýň, ktorý sa rozšíril aj o zber a prenos z hydrologického a speleoklimatického monitoringu vybraných jaskýň (lokality svetového prírodného dedičstva – Domica, Gombasecká jaskyňa a Dobšinská ľadová jaskyňa, Ramsarská lokalita Domica, NPP Demänovské jaskyne). Následne sa predložil so žiadosťou o financovanie úlohy zo štrukturálnych fondov EÚ. Projekt bol schválený, na základe medzinárodnej verejnej súťaže bol vybraný dodávateľ a následne sa zrealizovala 1. časť projektu – najmä nákup hardwaru a softwaru, zaškolenie, inštalácia testovacej prevádzky v Gombaseckej jaskyni a v jaskyni Domica.
- **Monitorovanie výskytu netopierov v NPP Jasovská jaskyňa, NPP Drienovská jaskyňa, NPP Demänovské jaskyne (Demänovská ľadová jaskyňa), NPP Belianska jaskyňa, NPP Liskovská jaskyňa, NPP Čachtická jaskyňa, NPP Driny a ďalších vybraných jaskyniach.** Hlavnou prioritou je rovnomerne pokryť a zabezpečiť

monitorovanie výskytu netopierov najmä v národných prírodných pamiatkách a ďalších chiropterologicky významných jaskyniach na východnom, strednom i západnom Slovensku. Podstatná časť monitoringu sa preto realizuje formou zmluvnej externej spolupráce s vybranými chiropterologickými organizáciami a skupinami. Základná organizácia SZOPK *Miniopterus* zabezpečuje monitoring v jaskyni Driny a vo vybraných jaskyniach Plaveckého, Dobrovodského a Čachtického krasu, ako aj v Považskom Inovci; RNDr. M. Fulín, CSc. realizuje monitoring v Jasovskej, Drienovskej, Moldavskej jaskyni a ďalších jaskyniach na východnom okraji Slovenského krasu; Skupina pre ochranu netopierov sa podieľa na monitoringu v jaskynných systémoch Domica – Čertova diera, v jaskyniach Bobačka, Podbanište, ako aj v Liskovskej jaskyni a niekoľkých jaskyniach v Pieninách a Jánskej doline v Nízkych Tatrách. Správa slovenských jaskýň monitoruje výskyt netopierov v jaskyniach Demänovskej doliny, Brestovskej a Belianskej jaskyni. Celkovo sa na chiropterologickom monitoringu v roku 2006 podieľalo 32 biológov z celého Slovenska, ktorí vykonali 90 kontrol v 44 jaskyniach. Pri každej kontrole sa zaznamenávala početnosť jedincov, druhová skladba a priestorová distribúcia chiropterofauny, najmä v zimnom období. Na lokalite Čertova diera sa sledujú zmeny v početnosti vzácného druhu *Miniopterus schreibersii* ako odozva na zlepšenie vletových podmienok do jaskyne po výrube rozrastenej vegetácie v okolí otvoru vykonanom v roku 2004.

- **Organizácia 2. medzinárodného workshopu o ľadových jaskyniach** v dňoch 8. – 12. mája 2006 v Demänovskej Doline v hoteli Repiská. Konal sa pod záštitou Medzinárodnej speleologickej únie (UIS) – Komisie pre ľadovcové jaskyne a kryokras v polárnych a vysokohorských oblastiach (GLACKIPR). Organizátorom bola Správa slovenských jaskýň v spolupráci s Milánskymi univerzitami (Universita' degli Studi di Milano, Universita' degli Studi di Milano – Bicocca) a Geografickým ústavom Vroclavskej univerzity v Poľsku, ktorej odborníci na základe dohody o vedeckej spolupráci už dlhší čas vykonávajú klimatologický a glaciologický výskum Dobšinskej a Demänovskej ľadovej jaskyne. Súčasťou programu bolo 17 referátov a 9 posterových prezentácií. Predworkshopá exkurzia viedla krasom Demänovskej doliny, vrátane Demänovskej ľadovej jaskyne. Hlavnú exkurziu tvorila prehliadka svetoznámej Dobšinskej ľadovej jaskyne. Posworkshopová exkurzia viedla do Ochtinskej aragonitovej jaskyne, Gombaseckej jaskyne a Silickej ľadnice. Na podujatí bolo prítomných 43 účastníkov, z toho 26 zo zahraničia. Okrem zástupcov slovenských organizácií účasť prijali najmä odborníci z 11 štátov Európy, Ázie a Severnej Ameriky (Dánsko, Kanada, Kórea, Maďarsko, Nemecko, Poľsko, Rakúsko, Rumunsko, Rusko, Švajčiarsko a Taliansko).

4.3. DOKUMENTÁCIA A INFORMAČNÉ SYSTÉMY

- **Počítačová evidencia jaskýň na Slovensku – doplňovanie a aktualizácia databázy programu D_Speleo, GPS lokalizácia vchodov do jaskýň.** Aktualizovali a doplnili sa údaje o jaskyniach vyhlásených za národné prírodné pamiatky, dopĺňajú sa údaje o známych jaskyniach, prebieha zameriavanie vchodov jaskýň na platforme GPS. Vypracoval sa postup prenosu nameraných GPS údajov do databázového programu D_Speleo, doplnil sa jeho administrátorský režim (software na tvorbu prehľadu o stave naplnenia a naplňovaní vybraných položiek národnej databázy jaskýň).
- **Aktualizácia a kompletizácia speleologickej dokumentácie jaskýň vyhlásených za národné prírodné pamiatky – digitalizácia a vektorizácia meračskej dokumentácie.** Priebežne sa skenujú a vektorizujú mapové podklady (pôdorys, pozdĺžne a priečne rezy a pod.) jaskýň, ktoré sú vyhlásené za národné prírodné pamiatky. Ku koncu roka 2006 sú

zvektorizované mapové podklady 36 jaskýň a priepastí – národných prírodných pamiatok, rastrové podklady sa získali pre 48 jaskýň.

- **Domeranie neprístupných častí NPP Bystrianska jaskyňa – bočné chodby v Novej Bystrianskej jaskyni.** Na základe zmluvy so speleologickou skupinou Brezno sa v nadväznosti na meračské práce z rokov 2004 a 2005 domerali ďalšie neprístupné časti NPP Bystrianska jaskyňa. Z merania je vyhotovená mapa v počítačovom programe Therion s výstupmi do formátu pdf, ako aj výstupom 3D modelu jaskyne vo formáte dxf v súradniciach JTSK. Celková zameraná dĺžka Bystrianskej jaskyne je v súčasnosti 3 318 m s prevýšením 98 m. Pri zameriavaní neprístupných častí jaskyne sa priebežne objavovali nové pokračovania chodieb, odhad celkovej dĺžky jaskyne je cca 4 km.
- **Budovanie a počítačové spracovávanie dokumentačných fondov o jaskyniach.** Fotoarchív obsahuje 2505 negatívov, diapozitívov a digitálnych fotozáberov. Ochrannárske a iné aktivity v jaskyniach sa priebežne dokumentujú, rezervačné knihy jaskýň sa doplňujú. V rámci počítačového spracovávania sa priebežne plnili databázy knižnice, fotoarchívu a mapového archívu. Pripravuje sa včlenenie elektronických archívov do Integrovaného informačného systému organizácie v rámci tzv. Content Managementu.
- **Aktualizácia ekonomických informačných systémov, dobudovanie hardwarových a softwarových prostriedkov v centre organizácie a na prevádzkach sprístupnených jaskýň.** Ekonomické informačné systémy HERKULES a ISM sa priebežne aktualizujú podľa vydávania ich nových verzií. Pripravuje sa nová verzia Informačného systému prevádzky jaskýň AJAS – plánované spustenie do prevádzky v júni 2007. Hardwarové a softwarové vybavenie: nová PC technika na prevádzkach Važeckej a Gombaseckej jaskyne, nová PC technika a SW na všetkých prevádzkach jaskýň v predajniach suvenírov a občerstvenia, informačný displej na prevádzkach Demänovskej ľadovej jaskyne a Demänovskej jaskyne slobody, priebežné doplňovanie PC techniky v centre organizácie a na pracovisku v Rimavskej Sobote.
- **Správa počítačovej siete, antivírusová ochrana, údržba internetového a poštového servera, údržba internetovej stránky.** Zabezpečila sa priebežná údržba serveru Novell a zálohového serveru. Aktualizovala sa antivírusová ochrana v sieti organizácie, na prevádzkach jaskýň i na na poštovom serveri. Do prevádzky sa spustila nová internetová stránka organizácie (slovenská verzia).
- **Integrovaný informačný systém organizácie – II. etapa.** Projekt dobudovania integrovaného informačného systému organizácie sa financuje zo štrukturálnych fondov EÚ. Vzhľadom na pôvodný zámer sa celková doba realizácie skrátila o 2 roky, doplnilo sa riešenie zapracovania mapovacieho programu pre jaskyne do systému GIS. V roku 2006 sa zrealizovali tieto časti projektu: GIS – 2. etapa, GIS dáta, návštevnosť jaskýň, Content Management – 1. etapa, Metaje a plán hlavných úloh.

4.4. PREVÁDZKA, MARKETING A PROPAGÁCIA SPRÍSTUPNENÝCH JASKÝŇ

- **Návštevnosť sprístupnených jaskýň v roku 2006** bola 686 766 osôb (Tab. 1), v roku 2005 – 684 968 osôb, v roku 2004 – 647 980 osôb, v roku 2003 – 690 810 osôb, v roku 2002 – 726 597 osôb, v roku 2001 – 700 239 osôb, v roku 2000 – 630 924 osôb.
- **Zabezpečenie sprievodcovskej činnosti v sprístupnených jaskyniach.** Na prevádzku plavby pre návštevníkov jaskyne Dmica sa zabezpečila výroba nových člnov. Ďalej sa zabezpečila aktualizácia sprievodných slov podľa potreby jednotlivých prevádzok jaskýň. Pre jednotlivé prevádzky sprístupnených jaskýň sa zakúpili dozimetre a pravidelne sa zabezpečovalo vyhodnocovanie nameraných údajov. Dokončili sa práce na inštalácii nového komunikačného systému vo 8 sprístupnených jaskyniach. Pre zamestnancov

sprístupnených jaskýň sa zabezpečil nákup osobných ochranných prostriedkov. V Demänovskej ľadovej jaskyni sa zefektívnila organizácia jednotlivých vstupov obstaraním novej svetelnej tabule vrátane počítačového programového vybavenia.

Tab. 1. Počet návštevníkov v sprístupnených jaskyniach na Slovensku v roku 2006
(* sezónne otvorené jaskyne)

Jaskyňa	Počet návštevníkov
Belianska jaskyňa	128 329
Bystrianska jaskyňa	19 950
Demänovská jaskyňa slobody	162 913
Demänovská ľadová jaskyňa*	106 075
Dobšinská ľadová jaskyňa*	98 325
Domica	29 588
Driny*	32 849
Gombasecká jaskyňa*	14 726
Harmanecká jaskyňa*	19 474
Jasovská jaskyňa*	17 251
Ochtinská aragonitová jaskyňa*	32 879
Važecká jaskyňa	24 407
Spolu	686 766

- **Poskytovanie doplnkových služieb pre návštevníkov sprístupnených jaskýň.** Zabezpečila sa tlač predajných polygrafických materiálov (brožúry, pexeso, pohľadnice, letáky, kalendár a skladačky), dotlač publikácie o sprístupnených jaskyniach v anglickom jazyku a maďarskom jazyku a iné. Priebežne sa zabezpečoval nákup tovaru – občerstvenie, pamiatkové predmety – určený na predaj pre návštevníkov. Zmenárenská činnosť sa vykonávala v deviatich jaskyniach. Na všetkých sprístupnených jaskyniach pokračoval prieskum trhu formou dotazníkov. Na účely spracovávania výsledkov sa upravil software, rozšírili sa parametre a možnosti s cieľom získavania väčšieho množstva informácií zbieraných pri predaji vstupeniek. Výsledky, analýzy zo získaných informácií sa využili pri aktualizácii vstupného poriadku a cenníka služieb pre rok 2007, ako aj iných rozhodnutí spojených s poskytovaním služieb a ich efektívnosťou.
- **Propagácia a prezentácia sprístupnených jaskýň na verejnosti.** Zabezpečila sa tlač propagačného materiálu (letáky, sada karát so základnými informáciami a fotografiami v 7 jazykových mutáciách, brožúry, pohľadnice, kalendáriky, novoročenky atď.) pre jednotlivé sprístupnené jaskyne, zabezpečuje sa inzercia a reklama sprístupnených jaskýň v časopisoch a katalógoch cestovného ruchu (Krásy Slovenska, Cestovný lexikon, Mediatel, prílohy novín Liptova, Best Košice, Cech sprievodcov Tatranská Lomnica, a iné), vyrobila sa nová informačná tabuľa na parkovisko pre Demänovskú ľadovú jaskyňu, udržiavajú sa informačné a smerové tabule k sprístupneným jaskyniam a ďalšie opravy informačných tabúl vo vzťahu k zmene vstupného poriadku podľa termínu ich otvorenia pre rok 2006 a rok 2007).
- **Prezentácia sprístupnených jaskýň a svetového dedičstva na medzinárodných veľtrhoch cestovného ruchu.** Správa slovenských jaskýň sa zúčastnila ako samostatný vystavovateľ troch medzinárodných výstav a veľtrhov: Regiontour v Brne (12. – 15. 1. 2006), Slovakiaitour v Bratislave (26. – 29. 1. 2006) a Hungexpo-Utahás v Budapešti (16.

- 19. 3. 2006). Prezentácie Správy slovenských jaskýň sa upriamujú na sprístupnené jaskyne ako náučné lokality s dôrazom na jaskyne zaradené do svetového dedičstva.
- V zmysle medzirezortnej dohody medzi Ministerstvom životného prostredia SR a Ministerstvom zdravotníctva SR o vykonávaní speleoterapie z roku 1998 a príslušnej Smernice MŽP SR č. 7/1999-4 sa v spolupráci so zdravotníckymi organizáciami **speleoterapeutická liečba** vykonávala v Bystrianskej jaskyni, ozdravovacie speleoklimatické pobyty v Jasovskej a Belianskej jaskyni.
- **Preventívne prehliadky skalných stien nad vchodmi a v podzemných priestoroch sprístupnených jaskýň (Demänovská ľadová jaskyňa, Važecká jaskyňa, Harmanecká jaskyňa, Jasovská jaskyňa)** voči možnému padaniu a rúteniu skalných blokov, zabezpečenie bezpečnosti pohybu osôb a majetku organizácie. Preventívne prehliadky skalných masívov sa vykonali a komisionálne skontrolovali pri bezpečnostnej previerke konanej pred zahájením sezóny sprístupnených jaskýň. V spojitosti so zabezpečením bezpečného pohybu osôb a ochrany majetku organizácie sa pri vstupnom objekte a pozdĺž prístupového chodníka k Belianskej jaskyni sa vykonali práce na odstránení zničených a poškodených lesných porastov následkom víchrice v novembri 2004.
- Pred sezónou sa uskutočnili **bezpečnostné prehliadky sprístupnených jaskýň** za účasti zástupcov obvodných banských úradov zamerané na bezpečnosť návštevníkov na prehliadkovej trase, elektrických rozvodov v podzemí aj na povrchu, zabezpečenie prvej pomoci pre návštevníkov, kontrolu havarijných plánov jaskýň a iné úlohy týkajúce sa bezpečnej prevádzky jednotlivých jaskýň. Z viny organizácie sa nezaznamenal žiadny úraz zamestnanca ani návštevníka.

4.5. VÝSTAVBA A ÚDRŽBA OBJEKTOV A TECHNICKÝCH ZARIADENÍ

- **Výstavba sociálnych zariadení pri Belianskej jaskyni, vrátane ČOV a prívodu vody.** Stavba sa ukončila a prevzala od zhotoviteľa v decembri 2006. Zahŕňa sociálne zariadenie a čističku odpadových vôd, vodovod a čerpaciu stanicu, kanalizáciu, silnoprúd, oporné múry, asanáciu skladu, opravu prístupového chodníka a vonkajšie silnoprúdové rozvody. Počas výstavby sa riešili problémy týkajúce sa zmeny zakladania a odvodnenia základov, zmeny triedy ťažiteľnosti zeminy vodovodnej a kanalizačnej prípojky a pod., ktoré vyplývali z realizácie stavby v náročných horských podmienkach.
- **Príprava prestavby bývalého objektu Horského hotela na náučné centrum ochrany prírody vo vstupnom areáli Demänovskej jaskyne slobody.** Spracovala sa realizačná projektová dokumentácia, projektová dokumentácia plánu organizácie výstavby a projekt bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V roku 2006 sa vybavovali majetko-právne záležitosti ohľadom pôvodnej budovy a pozemkov, ktoré boli reštitučne uplatňované. Po získaní archívnych dokladov a vydaní rozhodnutia príslušného pozemkového úradu Správa slovenských jaskýň požiadala obecný úrad v Demänovskej doline o pridelenie súpisného čísla na existujúci stavebný objekt.
- **Príprava výstavby sociálnych zariadení pri Dobšinskej ľadovej jaskyni, vrátane technológie odpadu a vody.** Vypracovala sa projektová dokumentácia pre stavebné povolenie, ktorá rieši komplexnú dostavbu areálu – sociálne zariadenie pre zamestnancov a návštevníkov, čistiareň odpadových vôd, vodojem, rozšírenie terasy a dotvorenie vstupu do jaskyne. Na mieste terajších suchých WC sa postaví prístrešok pre návštevníkov. Čerpacia stanica – vodný zdroj si vyžadoval analýzu pitnej vody a hodnotiacu správu, ako aj hydrogeologický posudok s určením ochranných pásiem vodárenského zdroja I. a II.

stupňa.. V súčasnosti prebieha územné konanie stavby, nasledovať bude vodoprávne a stavebné konanie.

- **Príprava výstavby vstupného areálu Gombaseckej jaskyne, vrátane hygienických zariadení a technológie odpadu a vody.** Vypracovaná projektová štúdia rieši objekt ako jednopodlažný v blízkosti parkoviska pre návštevníkov pri ústí chodníka k jaskyni na vlastnom pozemku v lesnom poraste. V prevádzkovej budove sa nachádzajú predajné priestory, miestnosť pre sprievodcov, pokladňa, kancelária správcu, hygienické zariadenia pre zamestnancov a návštevníkov s kabínkou pre postihnuté osoby. Objekt má samostatnú čistiareň odpadových vôd a zdroj vody. Ako samostatný objekt je uvažovaný prístrešok so sedením pre návštevníkov, ktorý bude tvoriť otvorenú vstupnú halu areálu.
- **Príprava výstavby informačného centra pri Harmaneckej jaskyni, likvidácia starého objektu chaty Izbica.** Vypracovala sa projektová štúdia informačného centra. Pre nevyhovujúcu chatu Izbica sa vypracoval projekt pre búracie povolenie, následne sa stavba vypratala a ručne bez použitia mechanizmov zbúrala.
- **Rekonštrukcia prehladkového chodníka v Dobšinskej ľadovej jaskyni – V. etapa.** V roku 2006 sa zrealizovala výmena chodníka v úseku z Malej siene smerom k východu z jaskyne, vrátane elektroinštalácie. Práce pozostávali z vypracovania dielenskej dokumentácie pre realizáciu, demontáže pôvodného a sčasti zhnitého dreveného chodníka, výroby novej konštrukcie z nerezú a jej montáže v jaskyni vrátane uloženia káblových rozvodov do nerezových žľabov.
- **Oprava schodišťa na prehladkovej trase Demänovskej ľadovej jaskyne v úseku Medvedia chodba – Belov dóm.** Vykonala sa oprava schodišťa na úseku prehladkovej trasy v Belovom dome v dĺžke asi 10 m. Pôvodné drevené teleso schodišťa sa vymenilo za kovovú pozinkovanú konštrukciu, schodnice, vrchné madlo a stredná priečka sa vyrobili z dreva.
- **Oprava prehladkového chodníka vo vstupnej časti Harmaneckej jaskyne (Izbica).** Prehladkový chodník o ploche cca 180 m² sa vyložil dlažbou z prírodného kameňa. Z nerezového materiálu sa opravilo pôvodné kovové zábradlie dĺžky 25 m, ako aj dvere a prístrešok na elektrickom rozvážači.
- **Príprava rekonštrukcie prehladkového chodníka v Demänovskej jaskyni slobody (výmena zábradlia, oprava chodníka).** Zabezpečilo sa zameranie skutkového stavu prehladkovej trasy, digitalizácia mapových podkladov a vypracovanie projektovej štúdie na opravu prehladkového chodníka v jaskyni.
- **Oprava a priebežná údržba elektrických a iných rozvodných technických zariadení v sprístupnených jaskyniach a ich okolí – elektrické rozvážače, rozvody, svietidlá a ističe, bleskozvody, vodojemy, vodovodné potrubia a vodné čerpadlá, dopravné lanové dráhy a pod. (Demänovská jaskyňa slobody, Domica, Dobšinská ľadová jaskyňa, Driny, Jasovská jaskyňa, Bystrianska jaskyňa, Harmanecká jaskyňa, Važecká jaskyňa, Ochtinská aragonitová jaskyňa, Gombasecká jaskyňa).** Práce sa zrealizovali v nadväznosti na závery bansko-bezpečnostných prehliadok jaskýň a závady z revízných správ elektrických zariadení pre zaistenie bezpečnosti prevádzok sprístupnených jaskýň a objektov organizácie.
- **Stavebná údržba a oprava objektov a technickej infraštruktúry vstupných areálov sprístupnených jaskýň.** Jaskyňa Domica – vo vstupnom objekte sa zrekonštruovali hygienické zariadenia a vykonala sa drobná údržba; Bystrianska jaskyňa – vo vstupnom objekte sa opravili dvere poškodené vlámaním; Gombasecká jaskyňa – vo vstupnom objekte sa opravili dvere a okno poškodené vlámaním, ďalej sa opravil sa oporný múr; Demänovská jaskyňa slobody – oprava kanalizácie, vodovodnej prípojky a skladu odpadu; Važecká jaskyňa – oprava odtokových žľabov a oplechovanie strechy; Demänovská

Ľadová jaskyňa – oprava okeníc a bežná údržba; Harmanecká jaskyňa – oprava oplatenia po zimnej kalamite.

- **Výmena dverí z antikoroźného materiálu vo vchodoch a vstupných prerážkach sprístupnených jaskýň.** Vymenili sa pôvodné kovové dvere a mreža za nerezové – jaskyňa Domica (2 ks), Belianska jaskyňa (1 ks), Važecká jaskyňa (1 ks), Demänovská Ľadová jaskyňa (2 ks).
- **Oprava prístupových ciest a chodníkov k vstupným areálom sprístupnených jaskýň.** Vykonala sa oprava a údržba prístupových chodníkov k Demänovskej Ľadovej jaskyni, Dobšinskej Ľadovej jaskyni, Belianskej jaskyni a Harmaneckej jaskyni. Pri Ochtinskej aragonitovej jaskyni a Gombaseckej jaskyni sa zhotovili drevené prístrešky pre návštevníkov na parkovisko (spolu 6 ks). Na prístupovej trase k Demänovskej jaskyni slobody sa vykonala oprava chodníka a oporného múra – III. etapa. Pri Bystrianskej jaskyni sa opravilo oplatenie a oporný múr.
- **Zabezpečenie rozvodov vody pre potreby prevádzky jaskyne Driny (v nadväznosti na vybudovanú vodovodnú a kanalizačnú prípojku z Jahodníka) a vybudovanie ČOV.** Obvodný úrad životného prostredia v Trnave vydal dňa 21. 6. 2006 stavebné povolenie na realizáciu vodných stavieb. Vodovodná prípojka z Jahodníka, ako aj rozvody vody do jednotlivých objektov v areáli jaskyne Driny sa zrealizovali. Keďže majiteľ odstavil rozvod pitnej vody z dôvodu poškodenia potrubia, organizácia musela zabezpečiť nový zdroj vody z novonavítanej studne. Táto zmena vodného zdroja si vyžaduje aj zmenu projektovej dokumentácie strojnotechnologickej časti vodovodných rozvodov a armatúr. Z tohoto dôvodu plnenie úlohy bude pokračovať v roku 2007.
- **Oprava podkrovných priestorov a kotolne v budove organizácie na Hodžovej ul. v Liptovskom Mikuláši.** V kotolni sa vymenili čerpadlá obehového systému kotolne a kúrenia, v budove organizácie sa na vrátnici opravilo ústredné kúrenie a vymenili vykurovacie telesá. Oprava podkrovných priestorov spočívala vo výmene strešných okien, oprave omietok, výmene podláh, vymaľovaní a zateplení priestorov.
- **Inštalácia zabezpečovacích systémov vstupných areálov a vchodov do jaskýň pre zvýšenie ich ochrany a bezpečnosti.** Vstupné areály a vchody do jednotlivých sprístupnených jaskýň sú chránené zabezpečovacím systémom s prepojením na centrálny pult v sídle organizácie v Liptovskom Mikuláši.
- **Príprava rekonštrukcie ochranných protipovodňových objektov a zariadení v povodí NPP jaskyňa Domica (poldre, odvodňovacie kanály, sedimentačné nádrže).** Na základe dokumentácie pre územné rozhodnutie a geometrického plánu zaberaných lokalít sa podľa doporučenia príslušného stavebného úradu pred vydaním územného rozhodnutia začalo riešiť majetkové právne vysporiadávanie pozemkov pod plánovanými stavbami. Identifikovali a kontaktovali sa známi vlastníci, spracoval sa zoznam a podiel neznámych vlastníkov a pripravili sa podklady pre vypracovanie kúpnych zmlúv na pozemky ležiace v plánovanom investičnom zámere.

4.6. ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA

- **Dobudovanie informačného centra vo vstupnom areáli NPP jaskyňa Domica –** výroba náučných audiovizuálnych programov o vzniku vápencov v oblasti Slovenského krasu, o faune jaskýň a spôsobe ochrany jaskýň s dôrazom na územie Slovenského krasu a jaskyne svetového dedičstva (uvedené filmy a animácie sú nainštalované do počítačov audiovizuálnych zariadení v informačnom centre).
- **Náučné chodníky k sprístupneným jaskyniam – údržba a doplnenie naučných panelov.** Na náučnom chodníku pri Dobšinskej Ľadovej jaskyni sa ošetrili poškodené

náučné tabule, pri vchode do Gombaseckej jaskyne sa inštaloval nový náučný panel s informáciami o Silicko-gombaseckom jaskynnóm systéme, na náučnú lokalitu Mučínka jaskyňa sa doplnil panel s orientačnou mapkou, dva náučné panely sa doplnili aj na náučnom chodníku vedúcom cez Ďumbiersky kras.

- **Úpravu interiéru a exteriéru NPP Prepoštská jaskyňa ako náučnej lokality.** Na základe spracovaného projektu sa na jeho realizáciu žiadali finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov EÚ. Do konca novembra 2006 sa oplotil areál z opracovaných zahrotených drevených kolov so vstupnou bránou, vyrobili sa náučné panely s informáciami o vzniku a rozšírenia bojnických travertínov, vzniku Prepoštskej jaskyne, spôsobe života človeka v paleolite a o ďalších sprístupnených jaskýň na Slovensku. Ďalej sa vyhotovili štyri makety paleolitického človeka a drobné artefakty mousterienskej kultúry, súčasne sa vykonali terénne úpravy na ich inštaláciu. Makety a náučné tabule sa do jaskyne z bezpečnostných dôvodov nainštalujú pred otvorením náučnej lokality v máji 2007.
- **Úpravy PP jaskyňa Morské oko ako náučnej lokality.** V I. štvrtroku 2006 sa spracovala architektonická štúdia, na základe ktorej sa predložila žiadosť o finančnú podporu zo štrukturálnych fondov EÚ. Stavebné práce sa začali na jeseň 2006 po skončení sezónnej prevádzky kúpaliska, v ktorého bezprostrednej blízkosti sa lokalita Morské oko nachádza. Zhotovila sa časť oplotenia – kamenný múr so železnou ohradou. Práce budú pokračovať na jar 2007.

4.7. EDIČNÁ ČINNOSŤ

- **Zostavenie a vydanie časopisu Aragonit, číslo 11** v náklade 500 ks (v rovnakej obsahovej štruktúre a grafickom riešení ako predchádzajúce čísla), rozsahom 114 strán je najväčším z doteraz vydaných čísel, pôvodné články z výskumu jaskýň sú recenzované, v závere je bibliografický prehľad článkov z prvých desiatich čísel časopisu.
- **Zostavenie a vydanie zborníka Slovenský kras, ročník 44** v náklade 500 ks – v spolupráci so Slovenským múzeom ochrany prírody a jaskyniarstva (od odborných pracovníkov Správy slovenských jaskýň je do zborníka zaradená jedna štúdia a tri recenzie).
- **Zostavenie a vydanie zborníka referátov z 5. vedeckej konferencie Výskum, využívanie a ochrana jaskýň** v náklade 400 ks – obsahuje až 38 referátov týkajúcich sa geológie, geochemie, paleontológie, geomorfológie, hydrológie, speleoklimatológie, biospeleológie a mikrobiológie, geoekológie a ochrany krasu a jaskýň, speleologickej dokumentácie a histórie jaskyniarstva.
- **Zostavenie zborníka referátov z 2. medzinárodnej konferencie o ľadových jaskyniach** – obsahuje 14 referátov, zborník vyjde v I. štvrtroku 2007 v anglickom jazyku s farebnými prílohami v náklade 500 ks.

4.8. ZAHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA

- **Zabezpečenie činností vyplývajúcich z členstva organizácie v Medzinárodnej asociácii sprístupnených jaskýň (ISCA) a členstva Slovenska v Medzinárodnej speleologickej únii (UIS).** Prezentácii činnosti Správy slovenských jaskýň na 5. kongrese Medzinárodnej asociácie sprístupnených jaskýň (ISCA) na Bermudách, ktorý sa uskutočnil v dňoch 22. – 26. 10. 2006. Správa slovenských jaskýň v rámci odborného programu prezentovala problematiku ochrany a prevádzky sprístupnených jaskýň na

Slovensku a ako jeden zo zakladajúcich členov asociácie na kongresovom valnom zhromaždení úspešne kandidovala na usporiadanie 6. kongresu ISCA v roku 2010. Jeden zástupca organizácie bol zvolený do Predsedníctva ISCA a jeden za člena vedeckej a technickej komisie.

- **Spolupráca a koordinácia činností s Agentúrou ochrany prírody a krajiny Českej republiky a Správou Aggtelekského národného parku v Maďarsku pri zabezpečovaní ochrany, prevádzky, environmentálnej výchovy a prezentácie jaskýň.** S maďarskými kolegami sa uskutočnilo viaceré pracovné rokovania za účelom koordinácie činností vyplývajúcich z plnení úloh slovensko-maďarskej pracovnej skupiny pre ochranu prírody a krajiny (ochrana jaskýň svetového dedičstva, stopovacie skúšky, hydrologický a hydrochemický monitoring a iné). V podzemnom hydrologickom systéme jaskyňa Milada – Bezodná ľadnica – Kečovské vyvieráčky (jaskyňa Vass Imre-barlang) sa zrealizovala stopovacia súška a geofyzikálny prieskum predpokladaných cezhraničných jaskynných priestorov. Výsledky z hydrologického a hydrochemického monitoringu jaskynného systému Domica – Baradle sú uverejnené v zborníku referátov z 5. vedeckej konferencie „Výskum, využívanie a ochrana jaskýň“. Prijatie zamestnancov a rokovanie s vedením novovytvorenej Správy jeskyň České republiky na Slovensku sa uskutočnilo začiatkom októbra 2006 na Slovensku.
- **Prezentácii činnosti Správy slovenských jaskýň na 9. medzinárodnom sympóziu o pseudokrasku** v Bartkovej (Poľsko), ktorý sa konal v dňoch 24. – 26. 5. 2006. Odborní pracovníci organizácie predniesli dve prednášky (genetická klasifikácia kmeňmi stromov tvarovaných jaskýň – „stromových“ jaskýň, jaskyne v granitoch pri Popradskom plese vo Vysokých Tatrách) a prezentovali jeden poster („stromové“ jaskyne na Slovensku).
- **Prezentácia činnosti Správy slovenských jaskýň na 14. medzinárodnej karsologickej škole** „Sustainable management of natural and environmental resources on karst“, ktorá sa konala v Postonej (Slovinsko) v dňoch 27. 6. – 1. 7. 2006. Odborní pracovníci organizácie sa prezentovali vyžiadanou prednáškou (Caves as specific natural geosystems: spatial and functional features, geoecological stability and negative anthropogenic impacts) a posterom (Hydrological and hydrogeochemical monitoring of the Domica Cave).

Tab. 2. Prehľad finančných nákladov na jednotlivé činnosti organizácie zo štátneho rozpočtu v roku 2005

Činnosť organizácie	Finančné náklady v tis. Sk	Poznámka
Praktická ochrana a starostlivosť o jeskyne	1 957	* #
Výskum a monitoring jaskýň	2 410	* #
Dokumentácia a informačné systémy	508	* #
Prevádzka, marketing a propagácia sprístupnených jaskýň	–	**
Výstavba a údržba objektov a technických zariadení	117	* #
Environmentálna výchova	456	
Edičná činnosť	215	*
Zahraničná spolupráca	282	
Správa majetku organizácie, vrátane ochrany, poistenia a odpisov; zabezpečení činnosti organizačných útvarov	1 725	*
Spolu:	7 670	

Poznámka: * financované aj z vlastných zdrojov organizácie
 ** financované výlučne z vlastných zdrojov organizácie
 # financované aj zo štrukturálnych fondov EÚ

Poskytovanie informácií v roku 2006 podľa zákona č. 205/2004 Z. z. o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o životnom prostredí a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Počet prístupných informácií: 7 285
Forma prístupných informácií: 95,55 % telefonicky
3,64 % elektronicky
0,78 % faxom
0,03 % písomne

Obsah prístupných informácií:

- informácie o poskytovaných službách návštevníkom prístupných jaskýň,
- štatistiky a návštevnosť prístupných jaskýň,
- informácie o možnostiach prenájmu a využitia jaskýň za účelom realizácie kultúrnych a spoločenských aktivít,
- informácie o činnosti organizácie,
- odborné informácie o krase a jaskyniach a ich ochrane pre potreby študentov.

5. ROZPOČET ORGANIZÁCIE

Správa slovenských jaskýň je príspevková organizácia, ktorej zriaďovateľom je Ministerstvo životného prostredia SR. Hospodári s rozpočtovými prostriedkami (z rozpočtu ministerstva) a s prostriedkami získanými najmä z činnosti vykonávanej na úseku prevádzky prístupných jaskýň a poskytovania služieb pre ich návštevníkov v rozsahu svojej pôsobnosti (podľa čl. 2 ods. 5 štatútu).

Svoju hlavnú činnosť zameranú najmä na ochranu, praktickú starostlivosť a správu jaskýň ako štátneho vlastníctva financuje z pridelenej dotácie zo štátneho rozpočtu. Prostriedky na prevádzku prístupných jaskýň, údržbu a budovanie ich vstupných areálov i technickej infraštruktúry v podzemí, ako aj na iné doplnkové služby pre návštevníkov jaskýň zabezpečuje aj podnikateľskou činnosťou schválenou zriaďovateľom, t. j. bez väčších finančných nárokov na štátny rozpočet. Vzhľadom na zvyšovanie finančnej náročnosti úloh týkajúcich sa ochrany a praktickej starostlivosti o jaskyne a skutočnosť, že výška dotácie zo štátneho rozpočtu sa v posledných rokoch nenavyšuje, sa tieto prostriedky získané z podnikateľskej činnosti čoraz viac používajú aj na plnenie týchto úloh.

Z hľadiska zachovania a udržiavania prírodného, technického a bezpečného stavu prístupných jaskýň treba vhodne prerozdeľovať finančné prostriedky získané vlastnou činnosťou, aby sa zabezpečovalo komplexná starostlivosť (prevádzka, technická infraštruktúra, monitoring, výskum, dokumentácia, prezentácia a propagácia a pod.) o všetky, nie iba najviac navštevované jaskyne – národné prírodné pamiatky.

Spôsobu financovania organizácie, že jej činnosti sú kryté nielen zo štátneho rozpočtu, ale aj z prostriedkov získaných z podnikateľskej činnosti, zodpovedá aj percentuálne rozdelenie nákladových a výnosových položiek v účtovníctve. Účtuje sa podľa vnútropodnikovej smernice na členenie nákladov a výnosov, ktorú schválil nadriadený štátny orgán. Výsledkom sú účtovné ukazovatele, ktoré sa členia na hlavnú činnosť a podnikateľskú činnosť.

Tab. 3. Účtovné ukazovatele za hlavnú činnosť organizácie

Výnosy z hlavnej činnosti	r. 2006	v tis. Sk
1. Prevádzkové dotácie (schválený rozpočet od Ministerstva životného prostredia SR)		7 675
2. Výnosy z predaja služieb (výnosy z prenájmu budov podľa zmlúv a nesprístup. jaskýň)		47
3. Ostatné výnosy (v tom úhrady za poisťovné udalosti, z predaja kníh, majetku, refundácie projektov hrađených zo štruktúrálnych fondov EÚ)		2 424
VÝNOSY SPOLU		10 146
Náklady na hlavnú činnosť	r. 2006	v tis. Sk
1. Spotreba materiálu, energie a ostatných neskladovaných dodávok (v tom pohonné hmoty, elektromateriál, drobný hmotný majetok, ochranné pomôcky, elektrická energia, voda, plyn, knihy a tlač, kancelárske potreby, propagačný materiál)		1 862
2. Služby (v tom náklady na opravy a údržbu, cestovné, reprezentačné, telefóny, propagačné služby, školenia, nájmy, software, projekty štruktúrálnych fondov EÚ)		11 603
3. Osobné náklady (v tom mzdové náklady, ostatné osobné náklady, odvody do poisťovní, sociálny fond)		7 157
4. Iné náklady (v tom ostatné dane a poplatky, pokuty a penále, odpisy investičného majetku, manká a škody, poistenie majetku, poplatky finančného styku)		3 856
NÁKLADY SPOLU		24 478
HOSPODÁRSKY VÝSLEDOK		-14 332

Za sledované obdobie hlavná činnosť vykázala stratu. Podľa zákona o rozpočtových pravidlách sa strata z hlavnej činnosti v plnej výške hradí zo zisku z podnikateľskej činnosti. Z rozpočtu zriaďovateľa vo výške 7 675 tis. Sk sa financovali hlavné úlohy úseku ochrany jaskýň, ako aj mzdy zamestnancov tohto úseku. Shválená dotácia zo štátneho rozpočtu vo výške 10 500 tis. Sk bola Rozpočtovým opatrením MŽP SR č. 2/2006 krátená o 4 500 tis. Sk v tom: 1 500 tis. Sk kapitálové výdavky a 3 000 tis. Sk bežné výdavky. Náklady nad rámec rozpočtu sa financovali zo zisku z podnikateľskej činnosti.

Tab. 4. Účtovné ukazovatele za podnikateľskú činnosť

Výnosy z podnikateľskej činnosti	r. 2006	v tis. Sk
1. Tržby za poskytnuté služby		70 256
(v tom služby za vstupné, foto-video, speleoterapiu, zmenárenskú službu, poplatky za parkovanie)		
2. Tržby za predaj obchodného tovaru		7 358
(predaj suvenírov, máp, kníh, pohľadníc, bufetový predaj – malé občerstvenie)		
3. Ostatné výnosy		1 055
(v tom výnosy za úhrady z poisťných udalostí, kurzové zisky, nájmy, predaj materiálu, zákonné rezervy)		
VÝNOSY SPOLU		78 669
Náklady na podnikateľskú činnosť	r. 2006	v tis. Sk
1. Spotreba materiálu, energie a ostatných neskladovaných dodávok		8 798
(v tom pohonné hmoty, elektromateriál, drobný hmotný majetok, ochranné pomôcky, elektrická energia, voda, knihy tlač, propagačný materiál, náklady na spoje, predaný tovar)		
2. Služby		10 322
(v tom náklady na opravu a údržbu jaskýň a areálov, cestovné, reprezentačné, propagačné služby, školenia, nájmy, software)		
3. Osobné náklady		24 907
(v tom mzdové náklady, ostatné osobné náklady, odvody do poisťovní, sociálny fond)		
4. Iné náklady		8 655
(v tom dane a poplatky, pokuty a penále, odpisy investičného majetku, manká a škody, poistenie majetku, poplatky finančného styku, náklady na predaný tovar)		
NÁKLADY SPOLU		52 682
HOSPODÁRSKY VÝSLEDOK		25 987
19 % daň z príjmu zo základu 25 987 tis. Sk		4 937
Hospodársky výsledok po zdanení a odpočítaní dodatočne platenej dane vo výške 82 tis. Sk		20 968
Čistý zisk po odpočítaní straty z hlavnej činnosti /-14 332 tis. Sk/		6 636

Čistý zisk je predmetom delenia:

- a) povinný prídel do sociálneho fondu,
- b) prídel do rezervného fondu.

Prostriedky z rezervného fondu sa využívajú na krytie investičných akcií po vyčerpaní fondu reprodukcie investičného majetku .

Tab. 5. Odvod finančných prostriedkov do štátneho rozpočtu

Dane za rok 2006	v tis. Sk
a) daň z pridanej hodnoty za podnikateľskú činnosť	10 847
b) preddavky na daň z príjmov za rok 2006	3 636
c) daň z príjmov za zdaňovacie obdobie roku 2006 – odhad doplatku /daňové priznanie sa podáva k 31. 3. 2007/	1 450
S P O L U :	15 933

Údaje uvedené v tabuľkách sú prevzaté z *Výkazu ziskov a strát* zostaveného k 31. 12. 2006. Každoročne sa predkladá v rámci ročnej účtovnej závierky Ministerstvu životného prostredia SR. Údaje o zaplatených daniach sú prevzaté z daňových priznaní k DPH za rok 2006 a Hlavnej knihy zostavenej k 31. 12. 2006. Doplatok dane z príjmu vo výške 1 450 tis. Sk je stanovený odborným odhadom. Daňové priznanie sa podáva k 31. 3. 2007.

6. PERSONÁLNE OTÁZKY

V zmysle organizačného poriadku činnosť Správy slovenských jaskýň zabezpečujú jej jednotlivé organizačné zložky: útvar riaditeľa, úsek ochrany jaskýň, úsek prevádzky jaskýň a marketingu, 12 prevádzok sprístupnených jaskýň, technický úsek a ekonomický úsek. Organizačná štruktúra tvorí prílohu č. 1.

Počet zamestnancov sa v roku 2006 výrazne nemenil. V priebehu roka bol rozviazaný pracovný pomer s tromi zamestnancami (po jednom z úseku ochrany jaskýň, úseku prevádzky jaskýň a marketingu a ekonomického úseku). Prijali sa dvaja zamestnanci na uvoľnené miesta v ekonomickom úseku a úseku ochrany jaskýň. Tak ako v minulých rokoch aj v roku 2006 v čase turistickej sezóny, najmä v letných mesiacoch počas vysokej návštevnosti, sa na prevádzkach jaskýň doplnil požadovaný stav sezónnych zamestnancov do funkcií sprievodca a predavač v bufete. Títo zamestnanci boli prijímaní na dobu určitú, na obdobie podľa potrieb jednotlivých prevádzok jaskýň.

Obsadzovanie pracovných miest v roku 2006 stálymi zamestnancami sa uskutočňovalo v súlade s organizačným poriadkom organizácie. Nevytvárali sa nové pracovné miesta, zamestnanci sa prijímali iba na neobsadené alebo uvoľnené pracovné miesta. Pre zefektívnenie práce sa niektoré pracovné činnosti vykonávali zamestnancami na kratší pracovný čas. Organizácia zamestnávala jedného zamestnanca so zníženou pracovnou schopnosťou.

Tab. 6. Stav zamestnancov v roku 2006

Priemerný evidenčný počet zamestnancov	
Prepočítaný	vo fyzických osobách
110	109

Tab. 7. Počet zamestnancov podľa organizačných útvarov k 31. 12. 2006

Organizačný útvar	Počet zamestnancov	
	Spolu	z toho ženy
Útvar riaditeľa	5	4
Úsek ochrany jaskýň	13	3
Úsek prevádzky jaskýň a marketingu	45	18
Technický úsek	14	4
Ekonomický úsek	6	6

Tab. 8. Veková štruktúra zamestnancov k 31. 12. 2006

Vek	Počet
do 20 rokov	0
21 – 30 rokov	12
31 – 40 rokov	24
41 – 50 rokov	30
51 – 60 rokov	16
nad 60 rokov	1

Tab. 9. Vzdelanostná štruktúra zamestnancov k 31. 12. 2006

Stupeň vzdelania	Počet
Základné	2
stredné odborné	7
Úplné stredné všeobecné	4
Úplné stredné odborné	46
Vysokoškolské	23
vedecká výchova	1

V oblasti sociálnej politiky organizácia v zmysle uzatvorenej kolektívnej zmluvy prispievala zamestnancom z prostriedkov sociálneho fondu na stravné, ako aj na kompenzáciu výdavkov na dopravu do zamestnania. V zmysle interných predpisov sú zamestnancom poskytované bezúročné pôžičky.

Organizácia sa v rámci svojich možností snaží vylepšovať pracovné podmienky zamestnancov. V roku 2006 boli vybudované nové sociálne zariadenia pri Belianskej jaskyni a jaskyni Domici. Priebežne sa podľa potreby vylepšujú aj pracovné podmienky zamestnancov na prevádzkach ostatných sprístupnených jaskýň, ako aj v sídle organizácie v Liptovskom Mikuláši, kde sa upravili a skvalitnili kancelárske priestory.

V roku 2006 sa zamestnanci zúčastnili viacerých školení a preškolení zameraných na prehĺbovanie vedomostí súvisiacich s výkonom funkcie a vyplývajúcich z platnej legislatívy (Tab. 10).

Tab. 10. Prehľad školení v roku 2006

Názov školenia	Počet školení	Spolu účastníkov
Zákon o zdravotnom poistení	3	1
Zákon o sociálnom poistení	1	1
Školenie zvéračov	1	1
Verejné obstarávanie	1	2
Daň z pridanej hodnoty	1	2
Štátna pokladnica	2	2
Majetok	2	3
Práca vo výškach	1	1
Kuriči	1	1
Školenie súdnych znalcov	1	2
Spôsobilosť v elektrotechnike	3	1
Daň z príjmov	3	2
Školenie o poskytovaní prvej pomoci	1	30
Obsluha motorových píl	1	1
Vodiči referentských vozidiel	1	59

7. CIELE A PREHLAD ICH PLNENIA

Správa slovenských jaskýň ako odborná organizácia ochrany prírody v rezorte Ministerstva životného prostredia SR plní vo vzťahu k zriaďovateľovi a verejnosti tieto hlavné ciele:

- zabezpečuje dôslednú ochranu a praktickú starostlivosť o prírodné pamiatky a národné prírodné pamiatky – jaskyne a ich geosystémy na základe výsledkov aplikovaného výskumu a monitoringu ich prírodného prostredia (vrátane jaskýň zaradených do svetového oprírodného dedičstva UNESCO), praktickými opatreniami i environmentálnou výchovou sa snaží vytvoriť preventívne opatrenia voči negatívnym antropogénnym zásahom v jaskyniam, v prípade potreby v spolupráci s orgánmi štátnej správy rieši nežiaduce situácie a podľa možností odstraňuje a revitalizuje negatívne antropogénne prejavy v jaskyniach,
- zabezpečuje správu jaskýň ako vlastníctva štátu,
- využíva a prezentuje sprístupnené jaskyne ako náučné lokality pre širokú domácu i zahraničnú verejnosť v súlade s cieľmi štátnej environmentálnej politiky, spolu so zdravotníckymi zariadeniami realizuje liečebné pobyty najmä pre deti s broncho- a astmatickými chorobami.

Na základe niekoľkoročnej výchovy a nadobúdania viacročnej praxe vlastných odborníkov v prepojení na širšiu medzinárodnú spoluprácu možno konštatovať, že výsledky činnosti organizácie dosahujú uspokojivú úroveň ochrany, výskumu, monitoringu, dokumentácie a starostlivosti o jaskyne, ako aj prevádzky, marketingu a propagácie sprístupnených jaskýň. Výsledky týchto činností možno zrovnávať s vyspelými jaskyniarskymi krajinami sveta.

Návštevnosť sprístupnených jaskýň v roku 2006 presiahla 685-tisíc osôb. Vzhľadom na rok 2006 sa návštevnosť jaskýň zvýšila o 1798 osôb, čo poukazuje na určitú stabilizáciu návštevnosti sprístupnených jaskýň, ktoré patria medzi hlavné turistické destinácie na Slovensku. Na základe analýz a odborných posudkov má každá jaskyňa stanovenú únosnosť a limity návštevnosti tak, aby nedochádzalo k trvalejším speleoklimatickým a iným

environmentálnym zmenám, ktoré by mohli následne spôsobiť narušenie, prípadne až postupnú deštrukciu sintrovej a aragonitovej výplne alebo ostatných prírodných zložiek jaskynného prostredia. V súčasnosti žiadna zo sprístupnených jaskýň nemá prekročený limit únosného zaťaženia. Iba návštevnosti Ochtinskej aragonitovej jaskyne, Dobšinskej ľadovej jaskyne, Demänovskej ľadovej jaskyne a Demänovskej jaskyne slobody v letných mesiacoch júl a august sa do určitej miery približujú uvedeným limitom.

Pri realizácii speleoterapie a ozdravovacích speleoklimatických pobytov vo vybraných sprístupnených jaskyniach organizácia spolupracuje so zdravotníckymi organizáciami, ktoré majú akreditáciu na tieto liečebné metódy. V minulých rokoch sa liečebné pobyty v jaskyniach vykonávali bez závažnejších problémov. Organizácia zabezpečila všetky podmienky nevyhnutné na bezpečný pobyt frekventantov liečby v podzemí.

Hodnotenie Správy slovenských jaskýň z pohľadu Ministerstva životného prostredia SR (list č. 11460/2007-7.3 z 29. 3. 2007)

Hlavné prínosy Správy slovenských jaskýň pre:

a) ústredný orgán

Správa slovenských jaskýň je odborná organizácia ochrany prírody a krajiny s celoštátnou pôsobnosťou v priamom riadení Ministerstva životného prostredia SR. Plní úlohy vzťahujúce sa na jaskyne v nadväznosti na § 24, ods. 20 a § 65, ods. 1 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

Podľa štatútu organizácie zo 7. 12. 2003 (č. 43/2003-5) je jej činnosť zameraná na správu všetkých jaskýň – prírodných pamiatok a národných prírodných pamiatok a na ich bezpečné a trvalo udržateľné využívanie. Zabezpečuje prevádzku 12 sprístupnených jaskýň (Belianska jaskyňa, Bystrianska jaskyňa, Demänovská ľadová jaskyňa, Demänovská jaskyňa slobody, Dobšinská ľadová jaskyňa, Dómica, Driny, Gombasecká jaskyňa, Harmanecká jaskyňa, Jasovská jaskyňa, Ochtinská aragonitová jaskyňa, Važecká jaskyňa). Buduje a zabezpečuje údržbu vstupných areálov a technickej infraštruktúry na povrchu i v podzemí sprístupnených jaskýň. Správa slovenských jaskýň sa podieľa aj na metodickom usmerňovaní starostlivosti o krasovú krajinu.

V nadväznosti na Ústavu Slovenskej republiky Ministerstvo životného prostredia SR v zmysle § 24, ods. 20 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny určilo za správcu jaskýň ako vlastníctva štátu Správu slovenských jaskýň (čl. 2, bod 5, písm. c) štatútu; z legislatívneho hľadiska túto činnosť upravuje zákon o správe majetku štátu).

Správa slovenských jaskýň vykonáva a koordinuje aj výskum, monitoring a dokumentáciu jaskýň, najmä s cieľom praktických aplikácií pre potreby ochrany prírody. Správa slovenských jaskýň vykonáva a zabezpečuje súbor opatrení na ochranu a prezentáciu slovenskej časti lokality svetového prírodného dedičstva Jaskyne Slovenského a Aggteleckého krasu. Spravuje aj dve jaskynné lokality (Dómica, jaskyne Demänovskej doliny) zaradené do Ramsarského zoznamu medzinárodne významných mokradí.

V gescii Ministerstva životného prostredia SR rieši úlohy týkajúce sa ochrany krasu a jaskýň, ktoré si vyžadujú cezhraničnú spoluprácu (jaskyne Slovenského a Aggteleckého krasu, krasové a pseudokrasové územia na hranici s Poľskou republikou). Správa slovenských jaskýň sa zúčastňuje rokovaní a plní uznesenia prijímané spoločnými pracovnými skupinami vytvorenými príslušnými ministerstvami susediacich štátov.

Na celosvetovej úrovni Správa slovenských jaskýň zastupuje slovenské jaskyniarstvo v Medzinárodnej asociácii sprístupnených jaskýň (ISCA), v spolupráci so Slovenskou

speleologickou spoločnosťou aj v Medzinárodnej speleologickej únii (UIS). Správa slovenských jaskýň bude hlavným organizátorom 6. kongresu Medzinárodnej asociácie sprístupnených jaskýň, ktorý sa bude konať v roku 2010 na Slovensku.

b) ostatné organizácie verejnej správy

V rámci zabezpečovania ochrany jaskýň Správa slovenských jaskýň spracováva odborné stanoviská, vyjadrenia a posudky pre rozhodnutia príslušných orgánov štátnej správy týkajúce sa výskumu, prieskumu a využívania jaskýň, aktivít cestovného ruchu, ťažobnej, stavebnej, poľnohospodárskej alebo inej činnosti v krasových územiach, resp. v okolí jaskýň a ich ochranných pásmach.

V rámci vedeckého výskumu a monitoringu sa činnosťou organizácie získavajú nové poznatky o geologických, geomorfologických, hydrologických, speleoklimatických a biospeleologických pomeroch v jaskyniach, ktoré výrazne prispievajú k detailnejšiemu spoznávaniu jaskýň a krasových javov na Slovensku, ako aj pri spracovávaní projektov ich ochrany a riešení ďalších praktických aplikačných úloh. Výsledky odborných činností sa pravidelne prezentujú na vedeckých konferenciách *Výskum, využívania a ochrana jaskýň*, publikované sú v zborníkoch referátov, odbornom časopise Správy slovenských jaskýň, ako aj iných speleologických a ochranárskych periodikách doma i v zahraničí.

Výsledky odborných činností Správy slovenských jaskýň využívajú viaceré vedecké ústavy a inštitúcie, vysokoškolské i stredoškolské pracoviská, prírodovedné múzeá, organizácie štátnej ochrany prírody i dobrovoľné jaskyniarske a ochranárske združenia a organizácie. Takisto sa využívajú pri spracovávaní projektov alebo hodnotiacich posudkov k realizácii ťažobnej, stavebnej, poľnohospodárskej a inej antropogénnej činnosti, ako aj k rozvoju aktivít cestovného ruchu s cieľom trvalo udržateľného využívania krasových území a jaskýň.

Správa slovenských jaskýň v rámci svojej činnosti spolupracuje najmä so Štátnou ochrany prírody a Slovenským múzeom ochrany prírody a jaskyniarstva. Pri zabezpečovaní praktickej ochrany a starostlivosti, ako aj meračskej dokumentácii jaskýň úzko spolupracuje so Slovenskou speleologickou spoločnosťou – mimovládnu organizáciou združujúcou dobrovoľných jaskyniarov, ktorí vykonávajú speleologický prieskum na území Slovenskej republiky. Pri monitorovaní a ochrane netopierov sa spolupracuje so Skupinou pre ochranu netopierov.

Pri riešení viacerých výskumných a odborných úloh organizácia spolupracuje s viacerými mimorezortnými domácimi i zahraničnými inštitúciami, najmä z okolitých stredo európskych štátov (Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach, Prírodovedecká fakulta UK v Bratislave, Geologický ústav AV ČR v Prahe, Geologický ústav PAV vo Varšave, Geologický ústav Jagiellonskej univerzity v Krakove, Vroclavská univerzita, Správa jaskýň Českej republiky, Speleologický inštitút v Budapešti, Správa Aggtelekského národného parku v Jósvalfő, Správa Národného parku Bukové hory v Egri v Maďarsku, Inštitút pre výskum krasu v Postojnej v Slovinsku a iné). Dlhodobejšie sa udržiava spolupráca aj s austrálskymi a japonskými špecialistami na kras a jaskyne.

c) pre širokú verejnosť

Správa slovenských jaskýň zabezpečuje prevádzku 12 sprístupnených jaskýň – náučných lokalít. V posledných rokoch služby organizácie využije ročne 670- až 700-tisíc návštevníkov, pričom viac ako polovica z nich je zo zahraničia. Sprístupnené jeskyne patria

medzi hlavné destinácie cestovného ruchu na Slovensku. Preto organizácia sa veľkou mierou podieľa na prezentácii našich prírodných krás Slovenskej republiky voči zahraničiu. Na prístupových trasách k sprístupneným jaskyniam sa inštalujú náučné chodníky, v interiéri vstupných areálov jaskýň stále výstavy a expozície, čím návštevníci dostávajú komplexný pohľad o jaskyniach a dôvodoch ich ochrany, ako aj o prírodných hodnotách okolitých chránených území. Správa slovenských jaskýň upravuje aj niektoré ďalšie jaskyne na náčné lokality (NPP Prepoštská jaskyňa, PP Morské oko).

Vo vybraných sprístupnených jaskyniach (Bystrianska jaskyňa, Jasovská jaskyňa, Belianska jaskyňa) sa na základe medzirezortnej dohody medzi Ministerstvom životného prostredia SR a Ministerstvom zdravotníctva SR z roku 1998 realizuje vykonávanie speleoterapeutických pobytov, ktorých technickú úpravu a bezpečnosť pobytu frekventantov liečby v podzemí zabezpečuje Správa slovenských jaskýň.

Správa slovenských jaskýň zabezpečuje čistenie jaskýň a závrto, ktoré sú súčasťami podzemných krasových hydrologických systémov. Nežiaduce odpadové látky v podzemí znečisťujú podzemné vody ústiace do vyvieraciek, ktoré sa v mnohých prípadoch využívajú ako zdroje pitnej vody.

8. HODNOTENIE A ANALÝZA VÝVOJA ORGANIZÁCIE V ROKU 2006

Ako vyplýva zo štatútu organizácie, Správa slovenských jaskýň plní celospoločenské úlohy v súlade so záujmami štátnej ochrany prírody v nadväznosti na zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. V zmysle strategických cieľov organizácie i vyhodnotenia plánu hlavných úloh sa úlohy v roku 2006 splnili (správu o splnení Plánu hlavných úloh na rok 2006 schválilo Ministerstvom životného prostredia SR vo februári 2007).

Rozvoj odborných činností, ochrany a praktickej starostlivosti sa od polovice 90. rokov minulého storočia postupne rozvinul do roviny zabezpečovania výskumu a monitoringu jaskýň, ako aj praktickej aplikácie dosiahnutých výsledkov podľa požiadaviek riešenia praktických úloh ochrany prírody. Nároky na činnosť organizácie sa zvýšili po rozšírení jej pôsobnosti na všetky jaskyne v Slovenskej republike od začiatku roka 2002. Podľa finančných možností sa zabezpečili najdôležitejšie z toho vyplývajúce personálne i materiálne potreby rozvoja organizácie. Na základe periodického hodnotenia výskumu Správa slovenských jaskýň vo februári 2005 obdržala osvedčenie ministra školstva SR o spôsobilosti vykonávať výskumné a vývojové činnosti v celom rozsahu zamerania úseku ochrany jaskýň.

Pozitívne možno hodnotiť aj vykonané činnosti a finančné prostriedky vložené do výstavby, opráv a udržiavania prehliadkových trás sprístupnených jaskýň a ich vstupných areálov, čo výrazne prispieva k skvalitňovaniu podmienok na ich prevádzku, najmä voči domácej i zahraničnej verejnosti. Takisto rozvoj informačných technológií, vrátane prevádzok sprístupnených jaskýň, sa začína pozitívne prejavovať v každodenných činnostiach organizácie – v závislosti od postupného dobudovávania integrovaného informačného systému organizácie.

V posledných rokoch sa každoročne zvyšuje príjem z obchodnej činnosti na prevádzkach jaskýň, čo súvisí realizáciou marketingovej činnosti v sprístupnených jaskyniach. V rámci prevádzok jaskýň sa počas sledovaného obdobia vyskytlo len niekoľko sťažností, ktoré sa po preskúmaní ukázali ako neopodstatnené, resp. sa vyriešili. Výsledky kontrol rôznych subjektov v posledných rokoch, najmä Daňového úradu, Najvyššieho kontrolného úradu SR a Správy finančnej kontroly Ministerstva financií SR preukázali nedostatky len formálneho charakteru a potvrdili oprávnenosť nakladania s finančnými prostriedkami zo štátneho rozpočtu.

Priaznivý hospodársky výsledok umožňuje tvorbu finančných zdrojov potrebných na investičnú činnosť, ktorá v roku 2006 zo štátneho rozpočtu prestala byť podporovaná. Na financovanie viacerých úloh sa pripravili projekty štrukturálnych fondov EÚ. Niektoré z nich sa už zrealizovali (náučné environmentálne centrum pri jaskyni Domica, čistenie priepastí Slovenského krasu, úprava vstupného areálu Gombaseckej jaskyne, zabezpečovacie zariadenia sprístupnených jaskýň a ich prevádzok), iné sú v štádiu realizácie (inštalácia antikorózneho prehladkového chodníka v Dobšinskej ľadovej jaskyni, výmena vstupných antikorózných dverí do sprístupnených jaskýň, náučné lokality Prepoštská jaskyňa a Morské oko, integrovaný environmentálny monitorovací systém). Financovanie organizácie vo vzťahu k verejným financiám je značne úsporné.

9. HLAVNÉ SKUPINY UŽÍVATEĽOV VÝSTUPOV ORGANIZÁCIE

Na Slovensku je v súčasnosti známych vyše 5 450 jaskýň – prírodných pamiatok. Najvýznamnejšie z nich sú vyhlásené za národné prírodné pamiatky. Jaskyne Slovenského krasu, ako aj Ochtinská aragonitová jaskyňa a Dobšinská ľadová jaskyňa, sú zaradené do svetového prírodného dedičstva UNESCO. V zmysle Ústavy Slovenskej republiky sú všetky jaskyne vo vlastníctve štátu. Ochranu a starostlivosť o tieto významné prírodné fenomény garantuje a vykonáva štát, čo realizuje a zabezpečuje Správa slovenských jaskýň ako špecializovaná odborná organizácia ochrany prírody zriadená Ministerstvom životného prostredia SR. Pri svojej činnosti využíva dlhoročné praktické skúsenosti získavané od vzniku Správy slovenských jaskýň v roku 1970.

Správa slovenských jaskýň zabezpečuje prevádzku 12 sprístupnených jaskýň – náučných lokalít. V posledných rokoch služby organizácie využije ročne 670- až 700-tisíc návštevníkov, pričom viac ako polovica z nich je zo zahraničia. Preto organizácia sa veľkou mierou podieľa na prezentácii našich prírodných krás Slovenskej republiky voči zahraničiu. Okrem sprievodného slova v jaskyni sú pre návštevníkov jaskýň na peších prístupových trasách inštalované náučné chodníky, v interiéri vstupných areálov jaskýň stále výstavy a expozície, čím návštevníci dostávajú komplexný pohľad o jaskyniach a dôvodoch ich ochrany, ako aj o prírodných hodnotách okolitých chránených územií.

V rámci zabezpečovania ochrany jaskýň Správa slovenských jaskýň spracováva aj odborné stanoviská, vyjadrenia a posudky pre rozhodnutia príslušných orgánov štátnej správy týkajúce sa výskumu, prieskumu a využívania jaskýň, aktivít cestovného ruchu, ťažobnej, stavebnej, poľnohospodárskej alebo inej činnosti v krasových územiach, resp. v okolí jaskýň a ich ochranných pásmach.

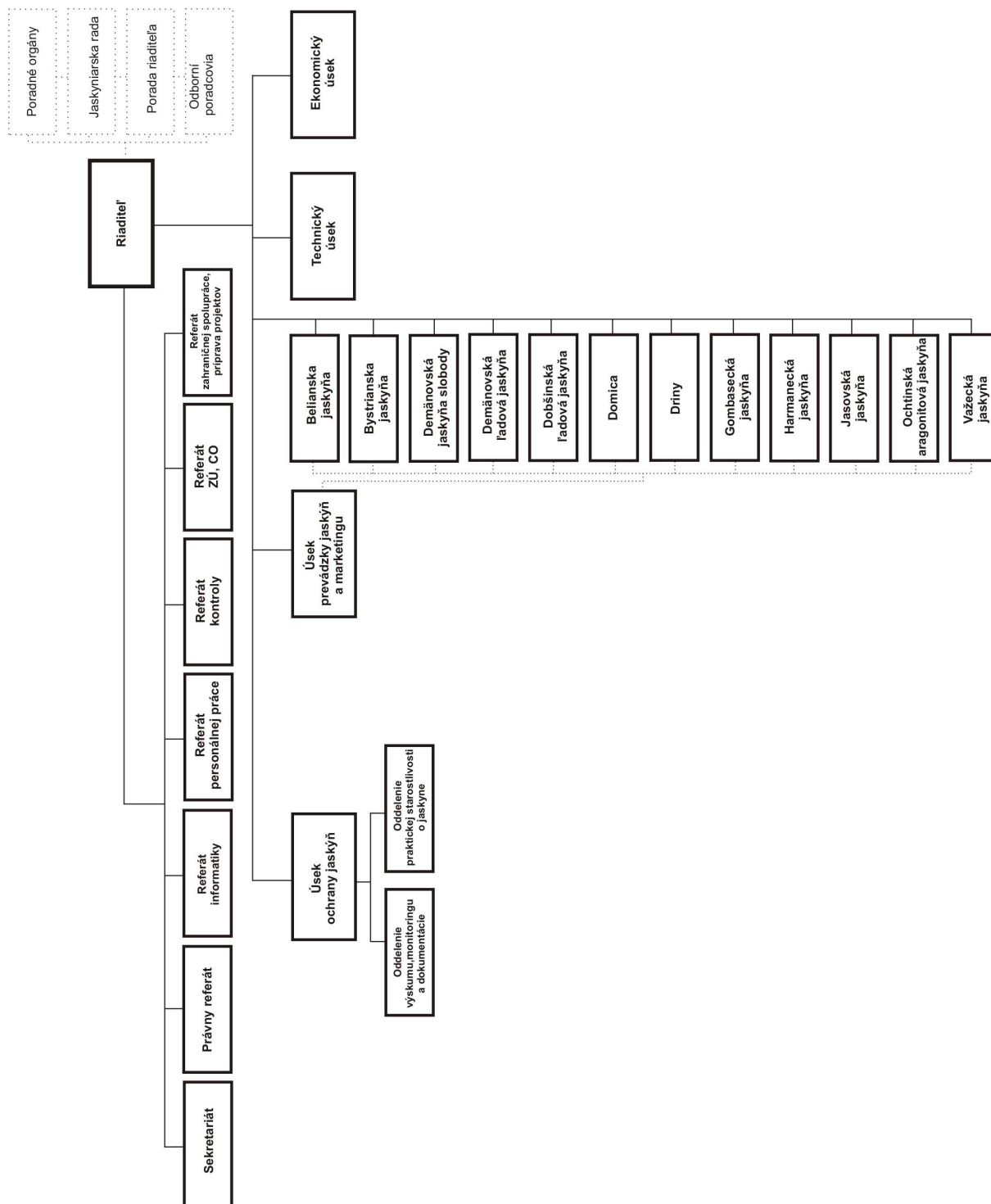
V rámci vedeckého výskumu a monitoringu sa činnosťou organizácie získavajú nové poznatky o geologických, geomorfologických, hydrologických, speleoklimatických a biospeleologických pomeroch v jaskyniach, ktoré výrazne prispievajú k detailnejšiemu spoznávaniu jaskýň a krasových javov na Slovensku, ako aj pri spracovávaní projektov ich ochrany a riešení ďalších praktických aplikačných úloh. Výsledky odborných činností sa pravidelne prezentujú na vedeckých konferenciách, publikované sú v zborníkoch referátov, odbornom časopise Správy slovenských jaskýň, ako aj iných speleologických a ochranárskych periodikách doma i v zahraničí.

Výsledky odborných činností Správy slovenských jaskýň využívajú viaceré vedecké ústavy a inštitúcie, vysokoškolské i stredoškolské pracoviská, prírodovedné múzeá, organizácie štátnej ochrany prírody i dobrovoľné jaskyniarske a ochranárske združenia a organizácie. Takisto sa využívajú pri spracovávaní projektov alebo hodnotiacich posudkov k realizácii ťažobnej, stavebnej, poľnohospodárskej a inej antropogénnej činnosti, ako aj k

rozvoju aktivít cestovného ruchu s cieľom trvalo udržateľného využívania krasových území a jaskýň.

Vo vybraných sprístupnených jaskyniach (Bystrianska jaskyňa, Jasovská jaskyňa, Belianska jaskyňa) sa na základe medzirezortnej dohody medzi Ministerstvom životného prostredia SR a Ministerstvom zdravotníctva SR z roku 1998 realizuje vykonávanie speleoterapeutických pobytov, ktorých technickú úpravu a bezpečnosť pobytu frekventantov liečby v podzemí zabezpečuje Správa slovenských jaskýň.

Príloha č. 1. Organizačná štruktúra Správy slovenských jaskýň